

PASTORALA LA NAȘTEREA DOMNULUI 2018

† IOAN

Din mila lui Dumnezeu Arhiepiscop al Timișoarei
și Mitropolit al Banatului

lubitului cler și dreptmăritorilor creștini din cuprinsul Arhiepiscopiei Timișoarei, har, milă și pace de la Dumnezeu Părintele luminilor și de la noi arhieriești binecuvântări

„Acesta este Dumnezeuul nostru (...), pe pământ S-a arătat și cu oamenii împreună a locuit.” (Baruh 3, 36-38)

Iubiți frați și surori în Domnul,

Purtați fiind pe aripile colindelor noastre românești, am ajuns azi la Betleem. Și acolo, într-o peșteră, Îl vedem stând pe tron pe Fiul lui Dumnezeu. Ieslea a fost cel mai strălucitor tron de pe pământ, pe care a șezut Fiul lui Dumnezeu. Hristos a venit aici, pe pământ, să-și ia înapoi Împărăția pe care Satan încerca de mii de ani să o stăpânească.

Oare în univers nu mai erau atâtea planete cu stânci aspre, așa cum, în mare parte, era Țara lui Israel?! De ce pământul?! Pentru că aici era comoara lui Dumnezeu: omul.

Hristos a venit să-l caute pe om până în adâncul pământului, dar Îl vom vedea pe Fiul lui Dumnezeu coborând și până în adâncul iadului să-l ridice pe Adam.

Ce comoară scumpă este omul! Tatăl îl răscumpără pe om prin Jertfa Fiului Său: „Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (Ioan 3, 16). Înlăcrimatul Dumnezeu își trimite Fiul în univers să-l găsească neprețuita comoară pierdută. Și unde o caută Fiul lui Dumnezeu?! Într-o peșteră, în întuneric. Acolo l-a găsit pe om. Așa cum vântul nu are tihnă, tot așa nici omul nu va avea tihnă până nu se întoarce la Dumnezeu.

Aici, în Peștera din Betleem, s-au întâlnit: Cerul cu pământul, Fiul lui Dumnezeu cu omul, comoara lui Dumnezeu. Îngerii coboară și ei din înaltul cerului să se bucure că Fiul lui Dumnezeu a găsit drahma cea pierdută (cf. Luca 15, 8-10). Îngerii s-au bucurat împreună cu păstorii că Lumina le-a răsărit oamenilor aici, în adâncul pământului, în adâncul căderii omului.

Care era oare starea sufletească a Fecioarei Maria și a Dreptului Iosif în acel moment astral din istoria mântuirii noastre? Doi pământenii care nu au avut loc printre oameni, ci i-a primit o peșteră rece. Bucurie, uimire și tristețe, aceste stări o vor însoți pe Fecioara Maria cât va trăi pe pământ, fiind alături de Hristos în Egipt, pe Golgota, dar și pe Eleonul bucuriei, la Înălțarea Lui la Cer.

Faptul că a trebuit să fugă în Egipt cu Pruncul arată că Iisus Hristos n-a venit să caute doar un popor, cel al lui Israel, ci toate neamurile. Prin Întruparea Sa, Fiul lui Dumnezeu devine Comoara noastră, Comoara Cea de Sus, pe care o căutăm azi noi, cei ce credem în Preasfânta Treime Dumnezeu. Prin Botez devenim căutătorii Celui de Sus, adică ai lui Hristos. Fericit va fi omul care, în această viață pământească, va afla Comoara Cea de Sus.

Te întreb, iubite frate: Ai început să-L cauți pe Hristos? L-ai găsit pe Hristos? Vei zice: Dar unde să-L caut? Pe calea Crucii, a sfințeniei, pe cărarea Bisericii, iar nu pe calea desfătării și a păcatului. Hristos este printre cei răniți de păcate, printre cei aflați în suferință, printre cei flămânzi, printre cei care acum, în plină iarnă, n-au nici un adăpost. Căci viața nu poate fi mințită.

Iubiți credincioși,

Prin harul Duhului Sfânt marele Profet Isaia ne-a lăsat această mărturie despre Cel Ce va veni să ne caute astăzi: „Un Prunc S-a născut nouă, un Fiu S-a dat nouă, a Căruia stăpânire e pe umărul Lui și se cheamă numele Lui: Înger de mare sfat, Sfetnic minunat, Dumnezeu tare, biruitor, Domn al păcii, Părinte al veacului ce va să fie” (Isaia 9, 5).

O, alesule al lui Dumnezeu Profet Isaia, ție ți-a descoperit Dumnezeu aceste cuvinte cu aproape opt sute de ani înainte de momentul binecuvântat din istoria mântuirii neamului omenesc! Prin harul Duhului Sfânt ai ajuns la Betleem înaintea noastră și te-ai bucurat în Duhul de vederea Pruncului, a Domnului păcii, Părinte al veacului ce va să fie. Câtă bucurie a fost în sufletul Profetului când a văzut de Sus plinirea cuvintelor vestite de el prin harul Duhului Sfânt! Și pe noi ne mângâie Dumnezeu la fiecare Sfântă Liturghie, când Îl vedem pe Fiul Său, Hristos, în stare de jertfă pentru noi. Fiul lui Dumnezeu ne caută și azi, iar apoi ne hrănește cu Pâinea Vieții, cu Însuși Trupul și cu Însuși Sângele Său. Iată cu ce ne hrănește Dumnezeu pe noi, cei răniți de păcate, pentru a ne putea ridica și a continua drumul spre Cer, spre Împărăția Tatălui! Să facem și noi o cărare printre stele și să ajungem la Dumnezeu.

Azi este „la plinirea vremii” (cf. Gal. 4, 4), dar și împlinirea cuvintelor rostite prin harul Duhului Sfânt de către Profetul Isaia. Această zi a așteptat-o Profetul Isaia și a așteptat-o Adam. O așteptăm și noi în fiecare an, să-L întâlnim pe Hristos Prunc și să ne închinăm Lui în Peștera din Betleem. Au venit de Sus îngerii cu o cântare sfântă: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bună-voire” (Luca 2, 14). Au venit păstorii, dar au venit și magii conduși de stea, din Orient, și astfel s-au împlinit cuvintele psalmistului: „Își vor aduce aminte și se vor întoarce la Domnul toate marginile pământului” (Ps. 21, 31). Magii s-au întors în țara lor, unde au dus Vestea cea bună de la plinirea vremii și a revărsării darului de Sus pe pământ. Iată și magii, de departe venind, au găsit Comoara Cea de Sus într-o peșteră din Betleem.

Azi, și noi, prin credință și prin Sfânta Liturghie, am ajuns la Betleem. Și suntem convingși că „taina cea din veac ascunsă și de îngeri neștiută” (Troparul Maicii Domnului, glasul al IV-lea), taina cea ascunsă din veacuri și din neamuri (cf. Col. 1, 26) ni se descoperă odată cu Nașterea Pruncului Iisus. În Peșteră, care acum devine palat pentru Împăratul Hristos, ne primesc și pe noi Maica Domnului și Dreptul Iosif, ca odinioară pe îngeri, pe blânzii păstori și pe magii înțelepți. Fecioara Maria ne arată Comoara Cea de Sus, pe care i-a încredințat-o Dumnezeu Tatăl.

O, ce mare taină! Dumnezeu i-a încredințat Sfintei Fecioare Maria să-L crească aici și să-L ocrotească pe Pruncul Iisus, pe Fiul Său Întrupat, Om adevărat și Dumnezeu adevărat. Este cutremurător și fascinant să vezi cum Dumnezeu Tatăl Își încredințează Fiul unei Fecioare, iar nu unui înger. Cât de tânără era Fecioara față de un înger! Însă, acolo unde Dumnezeu revărsă har, se biruie rânduiala firii. Iată lucrarea lui Dumnezeu săvârșită printr-o Fecioară, cea mai aleasă dintre fecioare, care va deveni mai cinstită decât heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât serafimii.

Iubite tinere fecioare ale neamului nostru românesc, Dumnezeu dorește să vă încredințeze și vouă nașterea și creșterea unor copii sfinți. Sunteți pregătite, iubite fecioare românce, să purtați pe ale voastre brațe fiii sfinți ai neamului nostru românesc, sfinți români? Priviți la istoria neamului nostru, câte mame au crescut pe ale lor brațe sfinți, martiri, eroi, bărbați făuritori de neam și țară! Nu pe altcineva așteaptă Dumnezeu să-i încredințeze nașterea și creșterea pruncilor, ci pe voi.

Întindeți azi ale voastre binecuvântate brațe spre Cer și veți primi dar și har să vă învredniciți să fiți mame de sfinți români.

Dreptmăritori creștini,

Vechiul Testament ne redă profeții despre venirea lui Mesia, dar și marea așteptare a omului pentru a fi izbăvit din latura și din umbra morții (cf. Isaia 9, 1). Nădejdea venirii lui Mesia o vedem dată de Dumnezeu chiar la înce-

put, în Cartea Facerii: „Dușmănie voi pune între tine și femeie, între sămânța ta și sămânța ei; Acesta îți va zdrobi capul, iar tu îi vei înțepa călcâiul” (Fac. 3, 15). Omul a nădărdit că va veni timpul când se va împăca pe veșnicie cu Dumnezeu și Cineva îi va restaura pe Adam și pe fiii lui. Profetul Ieremia ne spune: „Adu-Ți aminte, Doamne, și nu strica legământul Tău cu noi” (Ieremia 14, 21).

Evanghelia este icoana tuturor adevărilor, este o mărturie deplină a acestei așteptări mereu vii, iar Sfântul Apostol Pavel le spune evreilor că Vechiul Testament este umbra bunurilor viitoare (Evrei 10, 1).

Iată cum i-a pregătit Dumnezeu pe oameni pentru venirea în lume a Fiului Său: printr-o prezență personală, prin Întruparea și Nașterea din Fecioara Maria.

Sfântul Apostol Pavel, în Epistola către Timotei, spune: „Mare este taina dreptei credințe. Dumnezeu S-a arătat în trup” (I Timotei 3, 16).

Mântuirea noastră a fost săvârșită de Fiul lui Dumnezeu Întrupat, de Dumnezeu-Omul. Prin Întrupare Fiul lui Dumnezeu face deosebirea între ce este pieritor și ce este nemuritor, chemând sufletele noastre la desăvârșire (cf. Matei 5, 48) și ne cere, așa cum spune Apostolul Pavel, să ne îmbrăcăm în omul cel nou, care este făcut după chipul lui Dumnezeu, în dreptatea și sfințenia adevărului (cf. Efeseni 4, 24). Biserica noastră strămoșească este stâlpul și temelie adevărului (cf. I Timotei 3, 15). În sânul Bisericii, în Casa lui Dumnezeu, se cuvine să se nască și să crească fiii neamului nostru românesc.

Sfântul Simeon Noul Teolog învață că fiecare dintre noi, creștinii, naștem pe Hristos prin credință, însă duhovnicește. Prin Botez și apoi prin Pocăință și prin Împărtășanie El strălucește în inimile noastre, iar noi păstrăm Comoara Această, pe Hristos, în vase de lut (cf. II Corinteni 4, 6-7), adică în firea noastră pământească. Luând firea noastră pământească Iisus Hristos ne-a împăcat cu Dumnezeu Tatăl.

Sfântul Apostol Pavel spune despre Hristos: „El este pacea noastră, El care a făcut din cele două una, surpând peretele cel din mijloc al despărțirii, desființând vrăjmășia în Trupul Său (...), ca întru Sine pe cei doi să-i zidească într-un singur om nou și să întemeieze pacea” (Efeseni 2, 14-15).

Pentru revărsarea iubirii lui Dumnezeu în firea noastră S-a întrupat Mântuitorul și, precum Dumnezeu una este (cf. Ioan 17, 21-22), toți să fim una, să ne unească pe toți: unitate în sânul familiei, unitate și frățietate între fiii aceluiși popor. Și astfel să te dăruiești tuturor, așa cum se dăruiește soarele, cum se dăruiesc florile.

Iubiții mei fii duhovnicești,

Fără sfințenia desăvârșită a Sfintei Fecioare Maria nu ar fi fost posibilă Întruparea Fiului lui Dumnezeu și nici îndumnezeirea noastră. De aceea trebuie să o cinstim pe Maica Domnului, cea care a fost fecioară înainte de naștere, fecioară în timpul nașterii și fecioară după naștere. Fecioara Maria a acceptat logodirea cu Bătrânul și Dreptul Iosif, așa cum se logodesc florile cu razele soarelui.

Iubiți frați români,

Am sărbătorit anul acesta Reîntregirea neamului nostru românesc jertfit multe secole pe altarul istoriei. Unitatea este de la Dumnezeu și, pe cât de plăcută Îi este lui Dumnezeu, pe atât de folositoare ne este nouă ca popor creștin: „Iată acum ce este bun și ce este frumos, decât numai a locui frații împreună (...); că unde este unire, acolo a poruncit Domnul binecuvântarea și viața până în veac” (Ps. 132, 1-3). Dezbinarea este de la diavol, urgisită de Dumnezeu și mult păgubitoare societății noastre românești.

Iubiților, să punem început bun vieții noastre, așa cum ne învață Hristos în Evanghelia Sa, să rămânem neclintiți, tari în credință, milostivi, iubitori de semenii noștri care sunt în grele încercări în viața aceasta.

Să audă Dumnezeu glasul rugăciunii noastre și să se audă și în Cer și în lume că România nu-i o țară mută.

Vă urez ca Sfintele Sărbători în care am intrat să vă aducă liniște, sănătate, mulțumire sufletească, mult spor întru toate faptele cele bune.

Hristos Se naște, slăviți-L!

Hristos din ceruri, întâmpinați-L!

Hristos pe pământ, înălțați-vă!

Al vostru, al tuturor, de tot binele voitor,

**† Ioan
Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului**

REVOLUȚIA DIN DECEMBRIE 1989, DE LA TIMIȘOARA

Anul 1989 a fost marcat, la nivel internațional, de un val de evenimente care au condus la căderea, rând pe rând, a regimurilor comuniste din Europa Centrală și de Est.

Perioada dintre 16 și 20 decembrie 1989 a cuprins evenimentele cunoscute sub denumirea de „Revoluția de la Timișoara”.

Înainte de evenimentele de la Timișoara, declanșate la 16 decembrie 1989, la Iași, un grup de oponenți ai regimului Ceaușescu, a avut o tentativă de organizare a unui protest, în Piața Unirii, la care urmau să participe intelectuali, studenți, dar și muncitori.

16 DECEMBRIE 1989: Mai mulți credincioși reformați din Timișoara demonstrează pașnic, în jurul bisericii reformate din Piața Maria, împotriva unei decizii judecătorești prin care pastorul reformat László Tokés urma să fie evacuat și mutat în altă localitate. Mișcarea avea să se extindă, la ea participând studenți, muncitori, precum și alți locuitori ai orașului.

În jurul orei 16.00, mai multe tramvaie sunt blocate de către manifestanți și se strigă „Jos cu Ceaușescu!”. O parte a mulțimii merge spre Căminele Studențești pentru a aduna noi demonstranți. Se ajunge și la sediul PCR unde au loc altercații cu autoritățile și unde se efectuează și primele arestări. Până la miezul nopții, unii manifestanți, printre care și pastorul László Tokés, sunt bătuți și arestați.

17 DECEMBRIE 1989: Nicolae Ceaușescu convoacă o teleconferință cu activul de partid și de stat din județe și anunță, în legătură cu manifestațiile din Timișoara, că a dat ordin să se tragă.

„Se somează, oricine nu se supune se socotește stare de necesitate și se aplică legea! În Timișoara a fost atacat și sediul. Nu s-a reacționat, s-a întors și obrazul celălalt, de parcă ar fi fost Iisus Hristos. Începând de astăzi toate unitățile Ministerului de Interne, inclusiv miliția, trupele de securitate, unitățile de grăniceri, vor purta armament de luptă, inclusiv gloanțe! Fără discuție! Cu respectarea regulamentelor și normelor legale de somație, conform legilor Constituției. Dar oricine atacă un ofițer, un soldat, trebuie să primească riposta. Oricine intră într-un consiliu popular, într-un sediu de partid sau sparge un geam la un magazin trebuie să primească riposta imediat! Niciun fel de justificare! Umanismul nu înseamnă pactizare sau capitulare în față cu dușmanii! Umanismul înseamnă apărarea poporului, integrității țării și socialismului!”, a precizat Ceaușescu, în cadrul teleconferinței.

În oraș se aud primele focuri de armă, de seara până după miezul nopții având loc lupte de stradă între civili și militari și fiind incendiate TAB-uri, tancuri și magazine. De asemenea, pe treptele Catedralei, un grup format din copii și tineri civili încep să scandeze: „Jos Ceaușescu!, Libertate! Vrem o țară liberă!”.

18 DECEMBRIE 1989: În timp ce Nicolae Ceaușescu își începe vizita oficială în Republica Islamică Iran, în Timișoara magazinele au vitrinele sparte, milițienii sunt peste tot, iar militarii ordonă oamenilor să circule fără oprire, fiind împiedicați să stea în grupuri.

Un grup de 30 de tineri iese în fața Catedralei din Timișoara să repete colinde și alte câteva sute de manifestații li se alătură, fluturând un steag din care fusese decupată stema comunistă.

Are loc o ședință convocată de generalul Constantin Nuță în urma căreia s-au stabilit condițiile derulării operațiunii „Trandafirul”, care a constat în transportarea a 43 de cadavre de la Timișoara la București și incinerarea lor, pentru a șterge urmele represiunii.

19 DECEMBRIE 1989: După două zile în care armata, miliția și securitatea încearcă să reprime fără succes revolta, demonstrații ocupă centrul Timișoarei, din zona Piața Operei.

Cele mai multe întreprinderi din Timișoara își încetează activitatea, se organizează mitinguri de protest, se formulează revendicări. Pe străzile orașului, militarii fraternizează cu revoluționarii și se scandează sloganul: „Armata e cu noi!”. La ora 11.00, prim-secretarul Radu Bălan este reținut de muncitorii de la fabrica Elba. Ulterior, generalul Ștefan Gușe se va prezenta în fața muncitorilor fabricii, dar în urma primirii ostile, se retrage.

40 de cadavre ale unor victime ale represiunii, neidentificate, din Timișoara sunt transportate, în secret, de la morga Spitalului Județean Timiș în București, unde, în noaptea de 19 spre 20 decembrie, au fost incinerate la crematoriul „Cenușa”.

20 DECEMBRIE 1989: Demonstrații din Timișoara se grupează în Frontul Democratic Român, avându-i în frunte pe Lorin Fortuna (președinte), Ioan Chiș (vicepreședinte) și Claudiu Iordache (secretar general), cu scopul de a organiza mișcarea de rezistență. Dimineața, coloane de muncitori (100.000-150.000) din întreprinderile orașului se îndreaptă spre Piața Operei. În jurul orei 11.00, generalul Ștefan Gușe ordonă retragerea tehnicii de luptă în cazărmi și interzicerea folosirii armamentului din dotare. La scurt timp, forțele de ordine din subordinea ministerului de Interne se retrag datorită numărului mare de manifestații.

În jurul orei 13.00 coloanele de manifestații ajung în Piața Operei, iar militarii fraternizează cu ei. La ora 14.00, efectivele militare sunt retrase în cazărmi, iar autoritățile centrale și locale nu-și mai exercită autoritatea asupra orașului. Astfel, Timișoara devine primul oraș liber al României.

În balconul Operei i se înmânează primarului Timișoarei revendicările protestatarilor: eliberarea arestaților, redarea cadavrelor familiilor care le revendică, demisia lui Nicolae Ceaușescu, circulația liberă a oamenilor și a ideilor.

Nicolae Ceaușescu revine din vizita oficială din Iran și decretează instituirea stării de necesitate. În cadrul unui discurs televizat, acesta afirmă că „elemente huliganice... au provocat distrugeri de tip fascist în scopul destabilizării țării, dezmembrării teritoriale, lichidării revoluției socialiste și întoarcerii sub dominație străină”. Totodată, Ceaușescu dă vina pe “agenturile străine de spionaj și pe românii din interior care își vând țara pentru un pumn de dolari sau pentru alte valute” (Text: Agerpres) <http://www.dozadebine.ro/revolutia-din-1989-16-20-decembrie-timisoara/>, accesat la 12 decembrie 2018.

PROFESORUL, DIRIJORUL ȘI COMPOZITORUL SABIN DRĂGOI – 50 DE ANI DE LE TRECEREA LA DOMNUL

Preot dr. IONEL POPESCU

La data de 31 decembrie a.c. se împlinesc cinci decenii de la „trecerea din moarte la viață” a cunoscutului muzician Sabin Drăgoi, membru corespondent al Academiei Române¹.

Născut la 6 iunie 1894, în localitatea Seliște, județul Arad, Sabin Drăgoi a învățat la școala din satul natal, apoi la școala maghiară din comuna Petriș. În anii frumoși ai copilăriei s-a bucurat de dragostea și de aleasa purtare de grijă a părinților săi, care l-au crescut în spiritul dragostei față de Dumnezeu și de Biserică. Tatăl său, cântăreț bisericesc și vestit cimpoier, l-a învățat cântarea de strană, iar mama sa i-a transmis pasiunea pentru folclorul tradițional al zonei.

După absolvirea școlii din Petriș, Sabin Drăgoi a fost înscris, în anul 1906, la Școala civilă din Arad, unde a studiat muzica. Dorind să devină învățător, între anii 1908-1912, a urmat cursurile Școlii normale de stat din Arad, la finalizarea cărora a primit și un certificat oficial de muzică.

Din anul 1914, viitorul muzician a funcționat, pentru scurt timp, ca învățător într-un sat de lângă Budapesta. Începând primul război mondial, a fost înrolat în armată și, fiind luat prizonier, a ajuns în lagărul de la Tașkent, unde a trăit vreme de doi ani.

În anul 1920 a promovat examenul de admitere la Conservatorul de Muzică și Artă dramatică din Cluj, unde l-a avut ca profesor de teorie și solfegiu pe renumitul profesor Augustin Bena. De la Cluj a plecat la București, a obținut o bursă și a continuat studiul muzicii la Conservatorul de stat din Praga, având șansa de a fi ucenicul unor profesori cunoscuți pe plan european.

Revenit acasă, Sabin Drăgoi a funcționat ca profesor la Școala normală de învățători din Deva și, din anul 1924, ca profesor la Conservatorul din Timișoara. Perioada sa timișoreană a fost marcată de o activitate muzicală deosebită, pe lângă misiunea de la catedră, Sabin Drăgoi implicându-se activ în viața corală a urbei. Astfel, el a fost

¹ Biografia profesorului Sabin Drăgoi a fost întocmită pe baza lucrărilor: Nicolae Rădulescu, *Sabin Drăgoi (monografie)*, Ed. Muzicală, București 1971; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon bio-bibliografic*, vol. II, Ed. Muzicală, București, 1999; Ioan Tomi, *Lexicon. Muzicieni din Banat. Banatul timișan*, Ed. Eurostampa, Timișoara, 2014.

membru fondator și dirijor al corurilor bărbățești *Doina, Banatul* (1924-1932) și *Crai Nou* din Timișoara (1936-1940), director la Opera Română din Cluj-Timișoara (în perioada refugiului operei din Cluj la Timișoara), director și profesor de armonie, contrapunct și compoziție la Conservatorul Cluj-Timișoara, rector la Conservatorul și Institutul de Artă din Timișoara. Ales membru în comitetul Uniunii compozitorilor, Sabin Drăgoi și-a continuat activitatea muzicală de excepție ca profesor de folclor la Conservatorul „Ciprian Porumbescu” din București, având și funcția de director al Institutului de folclor din capitala țării. La data de 2 iunie 1955 a fost ales membru corespondent al Academiei Române.

De-a lungul impresionantei sale cariere muzicale, profesorul Sabin Drăgoi a compus muzică de teatru, vocal-simfonică, simfonică, de film, de cameră, instrumentală, pentru pian și corală și a publicat culegeri pentru coruri, de film, de folclor și lucrări didactice. A colaborat cu articole și studii la numeroase ziare și reviste din țară și din străinătate, a fost membru în colegiul de redacție al „Revistei de folclor” și a publicat *Monografia muzicală a comunei Belinț. 90 de melodii cu texte culese, notate și explicate*, (Ed. Scrisul românesc, Craiova, 1942). Lucrarea care l-a consacrat definitiv ca și compozitor este însă „Năpasta”, dramă muzicală populară în 3 acte, după piesa lui I.L. Caragiale, onorată cu premiul pentru cea mai bună operă scrisă de un român. Sabin Drăgoi a primit și premiul „George Enescu” pentru „Divertisment rustic”.

Impresionanta operă muzicală a profesorului Sabin Drăgoi este întregită și de importanțele sale creații religioase: *Liturghia în mi minor pentru cor de bărbați* (1926); *Acatistul maicii Domnului* (pentru cor de copii la 8 voci, 1936); *Liturghia solemnă în Fa major pentru cor mixt* (1938), *303 Colinde* cu text și melodie, culese și notate de Sabin Drăgoi, Ed. Scrisul românesc, Craiova, 1925, *Cinci colinde pentru cor de femei* (1939) și lucrarea *Constantin Brâncoveanu*, mister după acatistul Sfântului Dimitrie cel Nou Basarabov².

Personalitate de seamă a vieții muzicale din România, academicianul Sabin Drăgoi și-a înscris numele și în galeria vrednicilor dirijori timișoreni de coruri bisericești. Astfel, în calitate de membru în consiliul parohial a Parohiei Ortodoxe Române Timișoara Iosefin, pe vremea păstoririi preotului Ioan Imbroane, când au fost construite casa și biserica parohială, dar și în perioada când preot paroh era Iova Firca, Sabin Drăgoi a contribuit activ la susținerea activității corului „Doina Banatului” al parohiei amintite. Pe lângă aceasta, profesorul Drăgoi s-a implicat și în acțiunea de instruire a corului bisericesc din localitatea Coștei (Serbia), care a fost invitat să dea răspunsurile liturgice la slujba de sfințire a bisericii parohiale „Nașterea Maicii Domnului” a parohiei Timișoara Iosefin (8 septembrie 1936)³.

Profesorului Sabin Drăgoi i-a revenit, apoi, misiunea de a armoniza sunetul celor șase clopote ale bisericii din Iosefin⁴, pentru aceeași operațiune fiind solicitat și la catedrala mitropolitană din Timișoara.

După târnosirea catedralei mitropolitane (6 octombrie 1946), corul de la parohia Iosefin, dirijat de profesorul Nicolae Ursu, s-a mutat în această biserică, la Iosefin formându-se un cor nou, sub bagheta maestrului Sabin Drăgoi. „Biserica Bănățeană”, organul oficial al Episcopiei Timișoarei a publicat un anunț referitor la reînființarea corului bisericesc al parohiei Iosefin, avându-l ca dirijor pe Sabin Drăgoi și pe profesorul Ilie Lina, dirijor activ delegat⁵.

Preotul paroh Iova Firca a anunțat credincioșii că „D-l Sabin Drăgoi a binevoit să preia instruirea și dirijarea corului bisericii noastre. Pentru a realiza un cor vrednic de prestigiul acestei parohii, rugăm pe toți membrii corului precum și pe ceilalți credincioși iubitori de cântare și de podoaba casei Domnului să răspundă la apelul maestrului Drăgoi, înscriindu-se în acest cor și luând parte la repetițiile care se vor fixa”⁶.

Despre modul în care profesorul și dirijorul Sabin Drăgoi s-a implicat în viața corului parohial „Doina Banatului” a rămas o emoționantă mărturisire a profesorului universitar dr. Gheorghe Firca din București, fiul preotului Iova Firca. „Paroh al bisericii din Iosefin – scria Gh. Firca – tatăl meu a hotărât înființarea unui cor bisericesc, sens în care i s-a adresat maestrului (Sabin Drăgoi n.n.) să preia conducerea acestuia. A acceptat, deși în acea vreme nu se mai ocupa, precum în anii de dinainte, cu conducerea unor asemenea formații. Își luase, ce-i drept, un adjunct pentru corul bisericesc, în persoana profesorului Ilie Lina, dar cel puțin o dată sau de două ori, făcând și eu parte din partida de alto a corului, am cântat sub îndrumarea sa [...]. Atribuțiile tatălui meu în legătură cu acest cor erau destul de mari, dar ele, din cunoscutele motive ce afectează în genere înjghebările de amatori, nu ajungeau să contureze un anumit grad de profesionalitate. Părinții mei ar fi dorit ca în biserica din Iosefin, ce ținea atunci loc și de catedrală episcopală să răsune *Liturghia solemnă în fa major* pentru cor mixt de Sabin Drăgoi. Cred că maestrul

2 Tomi, p. 152.

3 Marius Bizerea, Viorel Selejan, *Monografia corului din Coștei (1869-1969)*, Ed. „Societății Culturale Mihai Eminescu” din Coștei, 1969, p. 83-85; *Cronica parohiei ortodoxe române Timișoara Iosefin*, p. 20.

4 Preot Ionel Popescu, *Iosefinul ortodox, contribuții monografice*, Ed. „Învierea”, Timișoara, 2012, p. 79.

5 „Biserica Bănățeană”, Timișoara, nr.31-33/10 august 1947, p. 7.

6 Arhiva parohiei Timișoara Iosefin, actul nr.9/21 ianuarie 1947, dos. nr. 7/1946-1947.

nu ar fi dorit-o mai puțin, dar își dădea seama că, datorită limitelor reale ale corului, nu putea integra lucrarea în repertoriul acestuia ...”⁷.

După o anumită perioadă de pregătire sub îndrumarea profesorului Sabin Drăgoi, reînființatul cor parohial „Doina Banatului” a cântat, sub bagheta sa, mai întâi la Duminica Ortodoxiei din anul 1947 și apoi în Duminica Paștilor, 13 aprilie 1947. Din acel moment, corala Iosefinului a cântat cu regularitate în toate duminicile de peste an, bucurându-se, încă o perioadă de timp, de îndrumarea profesorului Sabin Drăgoi.

Osteneala profesorului Sabin Drăgoi, dirijor al coralei „Doina Banatului”, a fost răsplătită de consiliul parohial cu atribuirea a 10 jugăre din pământul bisericii, lucrat în vremea aceea de Penitenciarul Timișoara, cu condiția ca el să-și asume riscurile legate de exploatare, iar impozitul să fie plătit în continuare de către penitenciar⁸.

La 31 decembrie 1960, profesorul, dirijorul, compozitorul și folcloristul Sabin Drăgoi, membru corespondent al Academiei Române, a încetat din viața aceasta pământească și a fost înmormântat la București.

Preoții și credincioșii parohiei Timișoara Iosefin nu l-au uitat însă și, în semn de prețuire și recunoștință, i-au ridicat un bust în parcul bisericii la a cărei zidire a contribuit și în care l-a preamărit pe Dumnezeu prin cântarea bisericască. Realizat de sculptorul Aurel Gheorghe Ardeleanu din Timișoara, bustul a fost dezvelit în ziua de duminică, 22 mai 2016 și a fost binecuvântat de către Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Ioan, înconjurat de preoții slujitori, de mulțimea credincioșilor și de membrii fanfarei „Mihai Eminescu” din Coștei (Serbia)⁹.

⁷ Gheorghe Firca, *Reflexe ale memoriei. Scrieri diverse*, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1999, p. 31-32.

⁸ APTI, procesul-verbal al consiliului parohial din 16 noiembrie 1947.

⁹ Preot dr. Ionel Popescu, *Muzicologul Sabin Drăgoi, enoriaș de nădejde al parohiei Timișoara Iosefin*, în „Învierea”, Timișoara, anul XXVII, nr. 47(581), Serie nouă, mai 2016, p. 3-4.

100 DE ANI DE LA UNIREA BUCOVINEI CU ROMÂNIA

– CONTRIBUȚIA BISERICII

Preot dr. VALENTIN BUGARIU

Pe 28 noiembrie românii au aniversat 100 de ani de la Unirea Bucovinei cu România. Provincia istorică a Bucovinei este situată în nordul Moldovei. Încă din veacul al XIV-lea, Bucovina a făcut parte din Principatul Moldovei fiind împărțită administrativ în Ținutul Cernăuților și Ținutul Sucevei. Ca urmare a atitudinii pe care Imperiul Habsburgic a avut-o în conflictul dintre Imperiul Otoman și cel Țarist (1668-1774) a primit în 1775 Bucovina. Noii stăpâni s-au folosit de vechiul principiu *divide et impera* prin care Curtea Vieneză a stimulat animozitățile religioase și naționale în afirmare, pentru a le arbitra în avantajul ei¹.

Acest tip de politică a prins și în Bucovina unde rutenii (ucrainenii) s-au așezat între Nistru și Prut tocmai în perioada când Bucovina a fost administrată de austrieci. Această pătrundere masivă a modificat raportul demografic între autohtonii români și nou-veniții slavi, în nordul provinciei în defavoarea pământenilor².

Imperiul Habsburgic a organizat Bucovina sub forma unui ducat. În interior au existat presiuni ale ucrainenilor care s-au organizat în formațiuni paramilitare, în rândul cărora au intrat și militari ucraineni proveniți din armata austro-ungară³. Rutenii au militat pentru înființarea unei episcopii proprii în nord apoi au revendicat Mitropolia Greco-Ortodoxă de la Cernăuți păstorită de ierarhi români. Au existat lupte pentru numirea de consilieri bisericești ruteni ajungându-se până la cerința alegerii unui arhiereu slav.

¹ Mihai Bărbulescu, Dennis Deletant, Keith Hitchins, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor, *Istoria României*, Editura Enciclopedică, București, 1998, p. 291.

² Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Enciclopedic Gold, București, 2011, p. 285. (Se va preciza în continuare *O istorie sinceră...*).

³ Florin Constantiniu, *O istorie sinceră...* p. 286.

Istoricul Ion Nistor atribuie vina, pentru înfrângerile de pe teren bisericesc ale românilor, deputaților și politicienilor români – fără deosebire de partid – care luptau între ei în loc să se grupeze în jurul mitropolitului și să-și întoarcă arma contra năvălitorilor ruteni⁴.

Curentul vienez l-a cuprins și pe Aurel Onciul, fiul profesorului cernăuțean de teologie Isidor Onciul. După un doctorat în Drept și Economie politică, Aurel Onciul a fost directorul unei bănci din Brno, Cehia apoi a revenit în Bucovina. Deși tânăr și energic a fost „lipsit de scrupule și străin de orice sentiment național. El a fost partizanul împărțirii Bucovinei între români și ucraineni⁵. Pentru a-și împlini scopul politic a creat rând pe rând mai multe partide care nu au cunoscut consacarea, unele cu viață efemeră de câteva luni. Primul a fost Partidul Țărănesc (1903), Partidul Național (1912), apoi Partidul Țărănesc Român (1914). În viața politică au activat alte partide, unele care luptau pentru drepturile românilor. Se cereau printre altele: dezvoltarea învățământului național prin completarea claselor românești de la gimnaziul Superior de la Suceava, crearea unuia inferior la Câmpulung, înființarea unei bănci ipotecare a Bucovinei, a Căilor Ferate din Bucovina, sprijinirea progresului românilor bucovineni pe temeiul legii, limbii și obiceiurilor, sprijin pe teren național și cultural.

Între partidele care susțineau obținerea de drepturi pentru români se numărau Partidul Național Român care însă a pierdut alegerea pentru Dieta Bucovinei în 1904. Între cei 3 vicepreședinți era și preotul Vasile Găină. Iancu Flondor a creat și condus Partidul Creștin Social Român, în conducerea căruia s-a aflat și pr. prof. Teodor Tarnavschi de la Facultatea de Teologie din Cernăuți. Tot Iancu Flondor a reactivat Partidul Național Român în 1909.

Datorită patriotismului arătat, românii au fost socotiți iredentiști. Cercurile imperiale au dezlănțuit noi persecuții și represalii asupra românilor care au fost urmăriți pentru portul tricolorului⁶. Tot un bucovinean (n. 14 oct. 1853 la Șipotele Sucevei) Ciprian Porumbescu este autorul muzicii pentru cântecele: „Trei culori” și „Pe-al nostru steag e scris unire”. Celebrul compozitor a urmat Facultatea de Teologie din Cernăuți (1873-1877) dar a fost și președinte al Societății Culturale „Arboroasa” care a militat în rândurile studenților români de la Universitatea din Cernăuți pentru păstrarea unității culturale cu confracții români din Transilvania și Regat. Porumbescu a militat prin muzică pentru unitatea românilor din toate provinciile românești. Profesor de muzică la Gimnaziul românesc din Brașov (1881-1883) a întreprins în 1882 un turneu în Banat. Ocazia venirii în Banat a celebrului compozitor bucovinean a reprezentat-o jubileul de 25 de ani al Corului de la Chizătău, cea mai veche corală românească din mediul rural. Cu acest prilej au fost realizate concerte la Lugoj, Chizătău, Timișoara, Arad, Radna-Lipova și Caransebeș. Românii bănățeni îl cunoșteau și îl iubeau: „Am observat că pe la Chizătău, adică prin Lugoj, Timișoara, Caransebeș etc., oamenii mă cunosc mai bine decât la noi în Bucovina. Și cu respect se purtau față de mine...”⁷. Tot în Banat, de asta dată la Oravița a fost realizată o reprezentanție a operetei „Crai nou” pe muzica lui Ciprian Porumbescu și versurile lui Vasile Alecsandri. Această reprezentare a fost prima a operetei într-un teatru zidit (7 ianuarie 1889).

În alegerile din 1904 au fost aleși 29 de deputați cărora li s-au adăugat 2 viriliști (membri de drept): Mitropolitul Vladimir Repta și rectorul Teodor Tarnavschi. La alegerile din 1907 românii au obținut 5 mandate din cele 14 atribuite Bucovinei în Parlamentul de la Viena.

Biserica Greco-Orientală a fost lipsită de autonomie de care însă se bucurau și Biserica Romano-Catolică și cea Evanghelică. În condiții grele la cârma Mitropoliei s-a aflat Vladimir Repta (1841-1926) cunoscut pentru manifestările românești încă din copilărie și tinerețe. În timpul studiilor gimnaziale de la liceul din Cernăuți (1856-1864) „umbla îmbrăcat în costum popular românesc, fiind mândru de obârșia sa”. Profesor de Noul Testament la Teologia din Cernăuți și decan în 4 rânduri a promovat literatura română. A făcut parte din comitetul de conducere al Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, fiind ales vicepreședinte al acestei asociații⁸. În anul 1902 a fost ales mitropolit al Bucovinei și Dalmației păstorind până în 1918, apoi recunoscut de Regele României păstorind până în 1926 când a cerut retragerea de la conducerea Mitropoliei.

În timpul Războiului a fost deportat la Praga de unde a revenit la Cernăuți în 25 noiembrie 1918. De acum a militat prin presă pentru Unirea cu România: „Ca în ajunul praznicelor mântuitoare ale creștinătății să ne înfrânăm patimile și ambițiunile deșarte, să punem interesul național mai presus de interesele noastre personale, cu un cuvânt să ne primenim sufletele după cuviință pentru a ne putea împărtăși și de măreția celei mai fericite clipe din întreg trecutul nostru: Unirea Bucovinei cu România”⁹.

4 Alexandrina Cuțui, *Clerul ortodox bucovinean și Marea Unire din 1918*, Editura Militară, București, 2018, p. 217. (Se va prescurta în continuare *Clerul ortodox bucovinean...*).

5 Alexandrina Cuțui, *Clerul ortodox bucovinean...*, p. 218; Florin Constantiniu, *O istorie sinceră...*, p. 287.

6 Alexandrina Cuțui, *Clerul ortodox bucovinean...*, p. 219.

7 Constantin-Tufan Stan, *Ioan Vidu. Doinitorul Marii Uniri*, Editura Eurostampa, Timișoara, 2017, p. 44.

8 Alexandrina Cuțui, *Clerul ortodox bucovinean...*, p. 227.

9 Alexandrina Cuțui, *op. cit.*, p. 247.

Între clericii care au luptat pentru Unire sunt amintiți: Iraclie Porumbescu, Juvenal Ștefanelli, Simion Florea Marian, Dimitrie Dan, Isidor Onciul, Eusebiu Popovici, Teodor Tarnavschi și mulți alții.

Tribunalele erau pline de preoți acuzați pentru militanțism unionist. Unul din aceste cazuri a fost cel al părintelui Brăileanu din Frumosu, care a fost acuzat că ar fi spus parohienilor săi că austriecii nu au niciun drept asupra Bucovinei pe care au răpit-o Moldovei. Românisul părintelui Băraileanu era cunoscut în Bucovina. Lui i se conferise decorația

„Steaua României”, ordinul fiindu-i înmănat chiar de regele Carol I¹⁰.

În Războiul din 1914-1918 au participat alături de trupe, preoții militari Virgil Nistor, Ludu și Dionis Nistor în Bucovina, iar pe frontul de vest de Gavril Boca și Bolohan.

Pe urmele „Arboroasei” conduse de Porumbescu au ființat și alte societăți studențești care au desfășurat activități culturale și naționale. Ele organizau conferințe, festivaluri, baluri și excursii. Societatea studențească „Junimea”, de pildă, organiza baluri la care se aducea muzică românească militară și era locul în care se întâlnea toată elita românească. În 1903 a luat naștere Societatea studențească „Bucovina” care a editat un „Almanah literar”. Ion Nistor și Sextil Pușcariu au inițiat Societatea „Mazililor și Răzeșilor bucovineni” care edita și un ziar¹¹.

„Gazeta Bucovinei” condusă de Sextil Pușcariu și-a început activitatea publicistică pe 22 octombrie 1918 la Cernăuți. În primul număr au fost fixate obiectivele mișcării naționale a românilor bucovineni: „Vrem să rămânem români pe pământul nostru strămoșesc și să ne ocârmuim singuri, precum o cer interesele noastre românești”¹².

La 14/27 octombrie 1918 a avut loc la Cernăuți Adunarea Constituantei din Bucovina compusă din reprezentanții tuturor partidelor politice. Consiliul a fost condus de Iancu Flondor și preotul Dionisie Bejan în calitate de secretar. Această Constituantă a hotărât „unirea Bucovinei integrale cu celelalte Țări românești într-un stat național, independent”, în care scop va acționa „în deplină solidaritate cu românii din Transilvania și Ungaria”¹³.

Venirea Armatei Române a fost primită cu bucurie. Populația românească aștepta entuziasmată pe străzi și în piețele din Cernăuți, precum și în celelalte orașe intrarea armatei române. Îi așteptau pe militarii români cu tricolorul în mână¹⁴.

În ziua de 28 noiembrie 1918 în sala de marmură a Palatului Mitropolitan din Cernăuți s-a întrunit Congresul reprezentanților populației din Bucovina, la care au luat parte 74 de români, 7 germani, 6 polonezi și 13 ruteni. Președintele Consiliului Național a fost preotul Dimitrie Bejan care a deschis ședința folosind cuvintele „Dreptului Simeon” la Întâmpinarea Domnului Iisus Hristos: „Acum slobozește pe robul Tău Stăpâne după cuvântul Tău în pace, că văzură ochii mei mântuirea neamului!”.

Iancu Flondor a dat citire moțiunii Congresului: Se declara că „Bucovina în cuprinsul granițelor sale istorice, este și rămâne de-a pururea unită cu Regatul României”¹⁵.

Societatea românească din Bucovina a păstrat cu sfințenie sentimentul unității de neam și țară prin limbă, credință, obiceiuri și tradiții. Biserica, societățile culturale și presa românească au fost tot atâtea instituții care au promovat Unirea Bucovinei cu România.

Bucovina de Nord cu Ținutul Herța au fost anexate de Uniunea Sovietică la 28 iunie 1940, iar din 2 august ele au fost integrate Ucrainei, situație în care se află și astăzi.

10 Ibidem, p. 274.

11 Ibid., p. 251; 253.

12 Florin Constantiniu, *O istorie sinceră...* p. 286.

13 Florin Constantiniu, *op. cit.*, p. 286.

14 Alexandrina Cuțui, *Clerul ortodox bucovinean...*, p. 287.

15 Alexandrina Cuțui, *op. cit.*, p. 290-291.

RELEVANȚA MELOTERAPEUTICĂ A MUZICII BISERICEȘTI PENTRU ORA DE RELIGIE

Prof. LAURIAN MICU

Premisa care stă la baza studiului este în directă legătură cu frământările contemporane îndreptate înspre, dar mai ales împotriva existenței orei de religie. Prin elaborarea conținutului de față am încercat să arăt diversele valențe pe care ora de religie mult analizată, din păcate și mult denigrată în spațiul public contemporan, le poate dezvolta printr-un scenariu didactic gândit altfel. Suntem obișnuiți ca la disciplina religie ortodoxă profesorul să determine două direcții, una preponderent cantitativă, istorică, cu perspectivă comemorativă a unor fapte, personaje și cutume vetero- și neo-testamentare, iar pe de altă parte construirea și/ sau întărirea religiozității și a comportamentului dezirabil din punct de vedere moral al educabilului.

Din punctul meu de vedere, ca și o concluzie primară, profesorul de religie poate și trebuie să îndrăznească să-și upgradeze scenariul didactic în funcție de caracteristicile actorilor din cadrul demersului pedagogic, cât și ale provocărilor contemporane. Un astfel de incipit îl reprezintă și inserarea de secvențe meloterapeutice în cadrul demersului educativ clasic. Fără teama că ar fi nevoie de pregătiri psihologice deosebite, muzica, și în speță muzica religioasă, poate fi folosită după o minimă analiză a literaturii de specialitate ca și intervenție meloterapeutică. Utilizarea muzicoterapiei în cadrul orei de religie poate determina efecte imediate, ca de exemplu, sporirea activării noilor cunoștințe, cât și pe termen lung, augmentarea relațiilor interumane, atât din perspectiva membrilor clasei, cât și a relaționării acestora cu celelalte cadre didactice, dar și cu a celorlalți educabili din comunitatea instituției respective.

Studiul de față se speră a fi o bază pentru utilizări viitoare ale muzicoterapiei în cadrul oricăror discipline, fără teamă că ar fi necesare programe elaborate doar de specialiști în domeniu. Așadar pentru aplicabilitatea la oră a fenomenului muzical religios, pot fi gândite diferite interacțiuni muzicale între profesor și elev și între elevi, care generează stimularea apercetivă, consolidarea cunoștințelor sau se pot folosi chiar în evaluare.

Utilizarea unei altfel de perspective în cadrul scenariului didactic determină cel puțin două direcții pozitive: copilului i se dezvoltă o reacție de interes, stimulată de o altfel de dinamică a elementelor ce construiesc scenariul didactic, iar profesorului i se dezvoltă stima de sine, care determină un management mai eficient a resurselor didactice și o implementare cu un suflu nou a unor teme perene.

În concluzie, lucrarea de față nu se dorește a fi un studiu de analiză psihologică a fenomenului meloterapeutic în mediul didactic contemporan, ci o subliniere a interrelaționării dintre muzica religioasă și ora de religie pe de o parte, iar pe de altă parte a regăsirii conștiente a orei de religie în mediul educațional contemporan fără a leza libertatea nimănui, ci, dimpotrivă, construind comunități didactice și relații interumane frumoase.

*

Astăzi mai mult ca oricând, omul modern saturat de mari descoperiri, care la bază au rolul de a simplifica viața cotidiană, dar nu reușesc în toate cazurile, încearcă să se întoarcă spre timpuri primordiale. Studiul acestor perioade de demult, aduce în prim plan posibile remedii, aflate la îndemâna fiecăruia dintre noi. Un astfel de caz îl reprezintă și meloterapia, o știință în sine, care înglobează elemente psihologice, pedagogice și muzicale, toate comprimate în scopul ameliorării funcționalității individuale.

Sunetul este rezultatul unei mișcări vibratorii a particulelor și a obiectelor. Vibrațiile care produc sunete reprezintă o energie care există pretutindeni în natură. Datorită faptului că suntem limitați din punct de vedere fiziologic, urechile noastre pot detecta numai o fracțiune redusă din acest vast spectru vibrator.

Muzica reprezintă o formă specială de sunet¹. Ea nu este numai plăcută urechilor, ci cuprinde un sistem de ritmuri, relații, proporții și armonii care există pretutindeni în lumea naturală și în cea creată de om, de la mișcarea planetelor în jurul soarelui, până la creșterea celulelor și plantelor, la numerele și proporțiile sacre ale miturilor și religiilor străvechi, la artă, arhitectură și matematică.

De-a lungul secolelor, omul a folosit sunetele, în special pe cele muzicale, atât din plăcere cât și în scopuri terapeutice. Originea terapiei prin sunete se află în timpurile străvechi și chiar dincolo de acestea, pe tărâmul miturilor, religiei și memoriei sufletești.

1 Anca Daniela Fărcaș, *Meloterapia și medicina*, Reprografia Universității Transilvania din Brașov-suport curs, p.3 <https://www.scribd.com/doc/296249499/Meloterapie-Si-Medicina-Farcas> accesat, 12 VI 2017, ora 15.

În Egiptul antic, hieroglifa corespunzătoare muzicii se folosea pentru bucurie și bunăstare.

Cărturarii aparținând culturilor străvechi considerau muzica terestră ca pe un ecou al muzicii cosmice, ce se supunea aceluiași legi divine; ele au puterea de a alina durerea și suferințele și de a susține sănătatea și vindecarea.

Marii compozitori și dascăli din epoca medievală și din cea renaștentistă recunoșteau importanța deosebită a muzicii. George Friedrich Handel, de pildă, își dorea ca auditoriul să se simtă bine ascultând muzica și nu să se amuze.

În secolul al XIX-lea a apărut posibilitatea de a se analiza și de a se măsura efectele fiziologice ale muzicii asupra respirației, ritmului cardiac, circulației și tensiunii sanguine. Rezultatul acestor investigații a permis selectarea unor piese muzicale care au îndepărtat cu succes dureri de diferite tipuri. Treptat, valoarea sunetului și a muzicii, considerată drept metodă terapeutică, a început să fie recunoscută în special în domenii ca sănătatea mintală, reabilitarea psihologică și terapia bolilor profesionale.

Studiile științifice au confirmat ideea că la baza vindecării prin sunet se află rezonanța. Principiul acustic al rezonanței nu se aplică numai instrumentelor muzicale, ci și trupului omenesc. Atunci când undele sonore pătrund în corp, la nivelul celulelor vii se produc, prin simpatie, vibrații care ajută la refacerea și consolidarea unei forme sănătoase de organizare. Conținutul ridicat de apă al țesutului din trup favorizează conducerea unui mesaj profund, la nivel atomic și molecular.

Terapia prin muzică este definită prin utilizarea audițiilor și a creațiilor muzicale în scop terapeutic. Folosite empiric încă din antichitate ea a fost corelată cu practicile magice. Astăzi muzicoterapia presupune un ansamblu de metode psihoterapeutice, implicând participarea activă a subiectului, utilizând ca mijloace sunetul și ființa umană în scop de diagnostic și tratament. Această terapie se bazează pe descoperirile din domeniul psihologiei, neurofiziologiei și electroacusticii.²

Problema obiectivelor fundamentale ale muzicii terapeutice poate fi grupată într-un număr mare de teme, dar în principal se desprind trei mari direcții:

Muzica terapeutică este o ramură specială a pedagogiei de susținere. Oamenii, în special copiii, care din cauza prejudiciilor fizice, mintale sau datorate mediului de origine nu-și pot îndeplini anumite activități și prin aceasta sunt izolați social³, trebuie înarmați cu capacități compensatoare, muzica sau alte activități creându-le stări afective prin care sunt protejați împotriva frustrării.

Muzica terapeutică crează un climat favorabil tratamentelor psihoterapeutice. Ea poate reduce starea de tensiune a unui pacient până la a face posibil un tratament verbal al conflictelor. Ea poate, în măsura în care pacientul face muzică, să-i întărească sentimentul de sine și să-i medieze ceea ce poate fi numită „experiența de grup”.

² Vasile Preda, *Terapii prin mediere artistic*, Editura Presa Universitară, Cluj-Napoca, 2003, p. 124.

³ <http://www.scribub.com/medicina/MELOTERAPIA-SI-IMPACTUL-EI-ASU185194111.php>, accesat 10 iunie 2017

Muzica terapeutică oferă în tratamentul psihiatric al nevrozelor severe și al psihozelor, mai ales în autismul infantil, o posibilitate unică, în situația actuală a cunoștințelor noastre, de a stabili o relație afectivă cu pacientul. Trebuie însă subliniat că, datorită vârstei relativ tinere a muzicoterapiei, definirea, delimitarea atribuțiilor, a analizei și a mijloacelor ei, fluctuează încă de la un autor la altul.

Așa cum am precizat și mai sus, meloterapia face parte din psihoterapia exprimată prin artă, influențele vaste ale acestei tehnici asupra psihicului uman oferind valoare terapeutică muzicii. Conform definiției regăsite în Dicționarul Explicativ al limbii române, muzica caracterizează „arta de a exprima sentimente și idei cu ajutorul sunetelor combinate într-o manieră specifică”⁴.

În utilizarea meloterapiei, educatorul trebuie să manifeste o atenție deosebită asupra selecției melodiilor utilizate, deoarece acestea determină cu certitudine o serie de efecte, precum:

- Reduce tensiunea și anxietatea, provocând liniște;
- Facilitează comunicarea interpersonală;
- Creează conexiuni cerebrale care determină manifestări creative;
- Amprentează pozitiv comportamentul indivizilor;
- Modifică pozitiv simptome patologice.⁵

Urmărind cercetările din ultimii 20 de ani pe acest subiect, dovedite clinic, observăm că meloterapia trebuie folosită în directă relaționare cu patologia și nevoile pacientului. Intervenția muzicală pleacă de la o ascultare inițială - un fel de receptare a terapiei muzicale - și merge până la integrarea efectivă a tehnicii vocale, a improvizației, a interpretării și chiar a compoziției, determinând o terapie activă în care subiectul devine un actor activ. Tot aceste cercetări ne demonstrează că utilizarea vocii este deosebit de importantă, aceasta conectând frecvențional corpul într-o perfectă armonie cu spiritul. Din această perspectivă putem concluziona că și vocea devine element meloterapeutic. Acest lucru devine funcțional în momentul în care se percepe coerent modul practic de funcționare a acestuia. Realizând o analogie simplă între un instrument muzical și vocea umană observăm trei similitudini funcționale: *excitantul* (sau sursa de energie), *vibrația*, care influențează înălțimea sunetului și *rezonanța* care subliniază caracteristicile finale ale sunetului.

Din cele enunțate mai sus concluzionăm că, pe lângă importanța liniei melodice, la fel de importantă este și implicarea subiectului, cât și puterea cuvintelor folosite. Un expert se va ocupa în detaliu și de alegerea cuvintelor potrivite, menite să dubleze mesajul sunetelor. De asemenea, un bun ascultător va înțelege semnificația cuvintelor și contextul în care au fost rostite, cât și mesajul din spatele lor.⁶

Tot studiile medicale au arătat că starea psihică și emoțiile influențează și tonalitatea vocii. De exemplu, un conflict interior poate determina reacții punctuale de blocaj al laringelui, accese de tuse și blocaj verbal. De asemenea, o analiză rudimentară a vocii interlocutorului ne oferă informații prețioase despre mecanismele psihice intrinseci. De exemplu, o voce apatică, joasă și plângăcioasă ne subliniază sentimente ascunse și negative.

Studiile din ultima perioadă ne informează că în cadrul muzicoterapiei pot exista multiple tehnici vindecătoare care includ utilizarea vocii⁷. Ca și în celelalte domenii, chiar dacă acesta pare mai inovator, analizând istoric, găsim rădăcini încă din perioada antică. Folosită la început ca element de autoapărare și vindecare, terapia vocală a fost mereu activă. Chiar dacă nu este cel mai uzitat instrument meloterapeutic, cu siguranță este cel mai la îndemână, deoarece îl avem cu noi tot timpul. Concluzionăm că în perioada contemporană plină de stres ar trebui să nu uităm acest instrument meloterapeutic, care este vocea umană, și care poate fi un element de prim-ajutor în orice situație.⁸

În țara noastră manifestările meloterapeutice urmăresc trend-ul internațional, implementând mereu tehnici noi. O adevărată școală meloterapeutică este condusă de prof. Univ. Dr. Stela Drăgulin, în cadrul Universității Transilvania din Brașov. Pregătirea teoretică se regăsește într-un program masteral de doi ani – în cadrul Facultății de Muzică – cu tema *Meloterapie*. Ocupațiile vizate de acest program de master sunt dintre cele mai diverse: meloterapeut în spital, în centre de sănătate, cabinete particulare, școli, sau pentru carieră didactică, în cercetare pur teoretică.⁹

Ca și celelalte domenii ale vieții cotidiene, și învățământul caută să-și updateze metodele didactico-pedagogice utilizate în procesul instructiv-educativ. În această ordine de idei, meloterapia se face tot mai prezentă în scenariul didactic al educatorului de astăzi, fiind o ambasadoare a interrelaționării dintre medicină, artă și pedagogie.

4 DEX, Editura Univers Enciclopedic, 1996.

5 Boris Luban Plozza, Ioan Bradu Adamescu, *Dimensiunile Psihologice ale muzicii. Introducere în Muzicoterapie*, București, Editura Romcartexim, 1997.

6 Urmărind partiturile moderne, observăm că liniile melodice complexe sunt subliniate de cele mai multe ori de înșiruire de cuvinte nonsens, care, cu toate că nu reprezintă expresii coerente, transmit un mesaj clar și evident.

7 Nineta Crainici, *Cum să ne vindecăm prin respirație și sunet*, București, Editura Orfeu, 2000.

8 Cătălina Moisescu, *Vox Humana, instrument within the music therapy*, Reverant, nr. 2/ 2010, p. 77-80.

9 <http://www.unitbv.ro/Default.aspx?tabid=4902> accesat 19 iunie 2017

Cursurile de psihologie educațională clasică ne arată, prin prezentarea tipurilor de învățare, că elemente meloterapeutice pot fi inserate cu succes în cadrul programului școlar, fie că vorbim de învățare prin obișnuire, fie că vorbim de cea motorie, care implică și mișcare sau de cea verbală ce utilizează puterea cuvântului (subliniat ca importanță muzicală mai sus). După părerea noastră, învățarea de tipul stimul – răspuns înglobează cel mai bine elemente de muzicoterapie prin faptul că subiectul reacționează într-un anumit fel la un stimul dat, realizându-se o ordine reacțională coerentă în manifestările acestuia.¹⁰

Educatorul care introduce în proiectarea didactică elemente de meloterapie nu trebuie neapărat să posede vaste cunoștințe de psihologie comportamentală. O minimă documentare cu privire la această tehnică îl poate ajuta să genereze adevărate momente muzicoterapeutice în cadrul predării disciplinei sale, cu reușite măsurabile. Acest lucru se evidențiază cu precădere în cazul persoanelor cu cerințe speciale, de aici subliniindu-se efectele curative ale melosului. De exemplu, copiii care dezvoltă forme de autism sau alt tip de deficiență mintală pot realiza altfel de canale de comunicare cu educatorul prin intermediul liniilor melodice. Pe de altă parte, în cadrul subiecților hiperactivi, elementele meloterapeutice pot ameliora manifestările abuzive ale actelor motorii. Și nu în ultimul rând, subiecții anxioși și instabili emoțional pot comporta o diminuare a tensiunilor psihice și pot dezvolta o manifestare armonioasă și integrativă în cadrul grupului. În cultivarea elementelor meloterapeutice, educatorul trebuie să țină seama de:

- Posibilitatea manifestării funcției mimetice în îmbunătățirea relațiilor colectivului de elevi
- Sporirea interesului față de activitățile muzicale
- Dezvoltarea simțului melodic-ritmic și armonicopolifonic
- Educarea vocii
- Facilitarea deprinderilor practice muzicale
- Folosirea manifestărilor mimico-gesticulare.¹¹

În acest proces, rolul educatorului din perspectiva muzicală este unul deosebit de important. Pentru a dezvolta un playlist adecvat pentru o sesiune reușită, educatorul trebuie să dea dovadă de creativitate, sensibilitate și cunoștințe minime muzicale, pentru a putea sublinia rolul empiric al interlegăturii dintre muzică și medicină, știind că muzica influențează notabil din punct de vedere emoțional oamenii. Atât științele medicale, cât și cele muzicale opinează că muzica deține o energie care poate fi multiplicată sub diverse forme.¹²

Așadar, alegând muzica potrivită, poate fi o încercare pentru educator. De multe ori, cu siguranță, muzica nu va fi pe placul educabilului. Deci este necesară, pe lângă priceperea alegerii muzicii potrivite, și prezența unei mari doze de răbdare, pentru că nu există un playlist panaceu direct relaționat cu fiecare educabil.¹³

În învățământul contemporan, bazat pe literatura internațională, identificăm mai multe modele utilizate. Unul dintre aceste modele este modelul PERMA, dezvoltat de Martin Seligman și care reprezintă o intervenție pozitivă din perspectiva psihologiei. Această metodă înglobează (de aici venind și acronimul metodei) următoarele caracteristici: emoțiile pozitive, realizările, sensul, relațiile și angajamentul. Importanța emoțiilor pozitive determină o veritabilă stare de bine a subiecților, de la nivel neurologic până la cel comportamental. Această metodă ne arată că emoțiile pozitive pot fi stimulate și mecanic prin utilizarea unor elemente specifice și care pot amprenta manifestările viitoare ale creierului uman, dar trebuie notat că, asemenea altor metode, și aceasta trebuie folosită cu moderație, deoarece nu toate tipurile de terapie prin muzică pot avea efect asupra subiecților.¹⁴

Un alt model este modelul Orff. Acesta reprezintă o abordare cu rezultate benefice atât în domeniul pedagogic, cât și în cel medical. Această tehnică a fost dezvoltată de Gertrud Orff și Carl Orff în cel mai mare centru pediatric din Germania. Această terapie a fost creată cu scopul de a trata dificultățile copiilor cu disfuncții mentale, cât și diferite alte dizabilități. Această tehnică are rolul imediat de a dezvolta încrederea prin activități artistice, fără frica de a nu le finaliza și de a fi luat în râs. În această terapie se încearcă manifestarea în patru direcții: socio-emoțional, dezvoltarea auzului, dezvoltarea lingvistică și cea motorie. Studiile clinice arată că utilizarea meloterapiei în toate aceste direcții a fost un succes.¹⁵

10 Dorina Sălăvăstru, *Psihologia educației*, Editura Polirom, 2004, Iași.

11 Alois Gherguț, *Sinteze de psihopedagogie specială*, Editura Polirom, Iași, 2005 pag. 296.

12 În perioada antică Pitagora susținea că muzica reprezintă un amalgam de sunete aranjate armonice, determinând voci ale sferelor superioare.

13 Stela Drăguliu, Anca Constantin Fulvia, *Choosing the right music- an important step of Music Therapy*, Bulletin of the Transilvania University of Brașov, series VIII: Performing Arts, nr. 2/2016, pag. 106-110.

14 Ligia Claudia Șuteu, Stela Drăguliu, *Music Therapy and the PERMA Model*, Bulletin of the Transilvania University of Brașov, series VIII: Performing Arts, nr. 2/ 2016, pag. 317-328.

15 Laura Veronica Demenescu, Stela Drăguliu, *Modern approaches in melotherapy: Carl Orff*, Revart, nr. 1, 2011, pag. 35-44.

În programa disciplinei religie ortodoxă, nivel gimnazial, sunt regăsite destul de puține ore efective cu caracter muzical¹⁶; acestea sunt stipulate clar ca ore literalmente de muzică religioasă. Acest lucru însă nu îngrădește cu nimic activitatea creatorului de scenariu didactic, el putând improviza fragmente melodice care pot fi direct relaționate cu teme din curricula de religie. Orice tip de abordare ar uzita educatorul în cadrul designului didactic, astăzi mai mult ca oricând trebuie ținut seama de particularitățile educabililor și de perspectiva, tot mai prezentă, a potențialilor copii cu dificultăți de învățare.¹⁷

Urmărind competențele generale de la nivelul clasei a 5-a putem relaționa utilizarea muzicii bisericești în scopul argumentării acestora: cunoașterea și iubirea lui Dumnezeu, cât și aplicarea învățaturii de credință în viața personală a comunității. Concluzionând primar, putem sublinia importanța prezenței muzicii în procesul de cunoaștere a lui Dumnezeu, de realizare a mântuirii personale, cât și în actul de mărturisire către ceilalți. Totodată, dintre valorile și atitudinile ce pot fi dezvoltate muzical sunt și cele ale asumării toleranței etnice și a dezvoltării identității religioase și culturale.

Urmărind conținuturile efective ale disciplinei religie ortodoxă la clasa a 5-a observăm o prezență efectivă a muzicii religioase în cadrul orelor distribuite la dispoziția profesorului, având drept tematică praznicele împărătești. Bunăoară, putem regăsi posibile utilizări ale muzicii bisericești și la tema care înglobează o parte din Sfintele Taine. Aici cadrul didactic poate sublinia pe lângă săvârșitorul și primitorul tainei, instituirea, materia și formula, de asemenea și un fragment muzical fiecăruia în parte. Cum spuneam mai sus, muzica poate sublinia și apartenența culturală și religioasă la ceva anume. Acest ceva poate fi direcționat spre tema dedicată răspândirii creștinismului pe teritoriul țării noastre și în prezentarea vieții Sfântului Apostol Andrei.

Spiritualitatea și viața creștină, un alt calup de teme din cadrul programei clasei a 5-a, poate însuma fragmente muzicale bisericești din cadrul serviciului public și particular. Interconectivitatea tematică dintre primele două clase ale ciclului gimnazial se regăsește și în tematica efectivă a muzicii, cu precădere în cadrul orelor la dispoziția profesorului, care marchează marile praznice ale creștinătății. La fel ca și în cadrul clasei a 5-a, următoarele Sfinte Taine care vin în completarea celor enunțate mai sus pot conține fragment de imne religioase care conturează fiecare taină amintită. În capitolul *Sfințirea timpului* unde sunt amintite importanța postului și a rugăciunii, se relevă particularitatea prezenței muzicii religioase cu rol de dublare a efortului duhovnicesc. Tot aici pot fi prezentate o pleiadă de imne închinare Maicii Domnului, cât și fragmente liturgice menite să sublinieze cultul Fecioarei Maria. Tot astfel de cântări pot fi utilizate și în secțiunea de spiritualitate și viață creștină, în care sunt amintiți Sfinți precum Ioan Botezătorul, Gheorghe și Dimitrie, troparele acestora devenind momente de audiții muzicale sau de mărturisire pură a credinței.

Programa clasei a 7-a însumează cu siguranță posibilitățile cele mai vaste de prezență a muzicii bisericești. În acest capitol se regăsește oferită spre studiu tema Sfintei Liturghii, poate cea mai cuprinzătoare și muzicală rugăciune a bisericii, iar ca exemplu de trăire a învățaturii creștine, derivată din exprimarea acesteia, sunt cele nouă fericiri care pot determina pe lângă momentul de muzică bisericească din cadrul orei de religie momente de intercomuniune frățească din perspectiva participării în cadrul Sfintei Liturghii unde ele sunt cântate –aceste propuneri practice de meloterapie având scopul declarat de a evidenția și dezvolta corelarea dintre subiectele prezentate și evoluțiile elevilor¹⁸.

Tot ca și în capitolul precedent, orele la dispoziția profesorului pot fi constituite din modele de melos bisericesc exprimat prin colinde, scenete sau audiții muzicale.

Dacă în primele trei programe din cadrul învățământului gimnazial muzica este reprezentată mai mult de creativitatea profesorului decât stipularea ei curriculară, în programa clasei a 8-a regăsim clar tipărit în cadrul capitolului despre exprimarea învățaturii creștine, ideea componentei *cântare religioasă* drept formă de rugăciune. Dacă până acum foloseam muzica bisericească subiectiv în funcție de conținutul lecțiilor, în această temă vom găsi o prezentare pragmatică a cântării bisericești într-un mod analitic, conținând istoricii, manifestarea, cât și direcțiile contemporane.

Ca și în cazul programelor trecute, muzica bisericească poate întări credința creștină cu aplecare asupra subiectului *Crezul*; în cadrul trăirii vieții creștine unde se pot regăsi preluări tematice cu privire la pildele Mântuitorului sau pentru demonstrarea anumitor fragmente biblice.

Urmărind sugestiile metodologice din cadrul ordinului de ministru care însoțește conținuturile programei școlare la disciplina religie, nivel gimnazial, observăm că muzica religioasă este benefică pentru încercări de realizare a coeziunii de grup prin participarea activă împreună cu profesorul în cadrul slujbelor bisericii.

16 <http://oldsite.edu.ro/index.php/articles/curriculum/c556+589+583+681/> accesat 22 iunie 2017

17 Dorel Ungureanu, *Copiii cu dificultăți de învățare*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1998, p. 99-104.

18 Jacques Cosnier, *Introducere în psihologia emoțiilor și a sentimentelor*, Ed. Polirom, Iași, 2007, p.31.

Analizând mai sus programa la disciplina religie ortodoxă pentru gimnaziu, observăm că în cuprinsul acesteia sunt stipulate ore cu teme muzicale. Pe lângă acestea, fiecare educator poate, în funcție de creativitatea proprie, să utilizeze acest subiect cât mai atractiv posibil. De aceea pe lângă audiția în sine, cea mai prezentă formă de manifestare muzicală în cadrul designului orei de religie, pe lângă cântatul cu copiii, pot fi folosite o serie de jocuri muzicale, care se regăsesc în literatura de specialitate, sau pot fi create utilități

spontane ale elementului muzical în cadrul scenariului didactic. Toate aceste fragmente meloterapeutice au rolul de a stimula cognitiv subiectul.

Așa cum am prezentat anterior, sunt dovedite clinic și statistic influențele pozitive ale muzicoterapiei asupra procesului instructiv educativ, și chiar asupra unor deficiențe medicale. În această ordine de idei prezentăm o serie de oportunități de utilizare terapeutică a muzicii religioase în cadrul proiectărilor didactice:

Cea mai clasificată posibilitate - audiția

Elevilor li se cere să extragă un bilețel pe care se găsește inscripționat titlul unei colinde cunoscute. După repetarea de câteva ori a piesei și audierea ei pe suport electronic, sunt rugați să mediteze 5 minute asupra versurilor și să identifice răspunsuri la câteva întrebări legate de Nașterea Domnului, folosindu-se de conținutul melodiilor interpretate. Răspunsurile se vor găsi pe cuprinsul unei fișe, care va constitui și evaluarea exercițiului.

Repetarea unui fragment audiat și identificarea informațiilor din textul cântării

Elevii sunt împărțiți în patru grupe. Fiecare echipă primește un fragment din cele trei stări care se cântă la Prohodul Domnului. După ce vizualizează un filmuleț cu călugări de la Muntele Athos, care interpretează cântările specifice din Vinerea Mare, sunt rugați să cânte și ei fragmentul primit. Celelalte echipe trebuie să noteze pe flipchart informațiile identificate în bucățica audiată de la colegii lor și să le compare la sfârșitul activității.

Răspunsuri muzicale la exerciții (exerciții menite să sporească atenția la detalii)¹⁹.

Elevii sunt împărțiți în două rânduri și sunt rugați să stea față în față. Pentru început ei audiază cele nouă Fericiri. Dintr-un săculeț elevii extrag bilețelele cu situații din viața reală. De asemenea, fiecare primește nouă bucăți de carton pe care se află fragmentele biblice din cadrul predicii de pe munte. Când un elev prezintă situația de pe bilețel, cel din față lui trebuie să ridice cartonașul cu fericirea corespunzătoare și să o cânte.

Fond muzical pentru captarea atenției (deoarece ansamblul uman este realizat în așa fel încât să vibreze la captarea sunetelor, atât prin intermediul aparatului auditiv, cât și la nivel neurocerebral²⁰), urmat de răspunsuri muzicale.

Elevilor li se arată o prezentare power point legată de pilda semănătorului, având un fundal muzical religios. După lecturarea textului biblic, ei trebuie să identifice conexiunile dintre semănător și locul unde cad semințele, cu realitatea cotidiană. Răspunsul la întrebările legate de pildă trebuie să fie muzicale, adică fiecare le poate cânta pe o melodie la alegere (acest exercițiu poate cu ușurință intra în domeniul jocurilor simulative, din perspectiva conexiunilor pildă-realitate cotidiană)²¹.

Exersarea cântării Apostolului

19 Andrei Cosmovici, *Psihologia generală*, Polirom, 2005, Iași, p.67.

20 Rosina Caterina Filimon, *Muzica subliminală benefică*, Artes. Revistă de muzicologie, Iași, 2011, p. 141.

21 Bogdan Balan, *Psihologie pentru examenele de definitivare și grade didactice*, Ed. Polirom, Iași, 2008, p. 321.

Elevilor li se prezintă filmulețe cu oameni care cântă Apostolul în cadrul Sfintei Liturghii, mai cu seamă textul de la I Corinteni 13, 13. După vizionarea filmelor, se exersează cu elevii cântarea fragmentului scripturistic.

Prezentarea prin cânt a unui fragment liturgic și istoria lui

Elevii au primit ca și sarcină, cu o săptămână înainte, să aducă o cântare religioasă care le place cel mai mult și să o interpreteze. Pe lângă aceasta, trebuie să prezinte un eventual istoric al ei și să o integreze în programul liturgic al bisericii (prin această activitate se cimentează cunoașterea membrilor grupului, prin evidențierea trăsăturilor de personalitate, regăsite prin alegerile tematice ale fiecăruia)²².

Este dovedit că orice modificare față de rutina clasică, determină o creștere a atenției participanților la activitate și o implicare sporită din perspectiva practică în comunitate. Intercalarea elementelor artistice, în cazul nostru muzica religioasă, determină o libertate sporită în amprentarea răspunsurilor cu o notă personală. Chiar dacă profesorul, care nu are o vastă pregătire psihologică, se teme să aplice programe meloterapeutice, simpla utilizare a muzicii, în cazul nostru muzica bisericească, fie că este ea sub formă de audiție, cânt sau joc didactic, determină schimbări majore ale percepției asupra disciplinei și asupra educatorului.

Urmărind dezbaterile din ultima perioadă din spațiul public cu privire la necesitatea orei de religie în școală, încercăm să subliniem dublul rol al acesteia. Pe lângă prezentarea de cunoștințe teoretice, regăsită și la celelalte discipline, religia în curriculum obligatoriu face mai mult de atât, modelează caractere.

Bibliografie:

EDIȚII ALE SFINTEI SCRIPTURI ȘI ALTE TRATATE

DEX, Editura Univers Enciclopedic, 1996

VOLUME ȘI TRATATE

ADAMESCU, Ioan, Radu, Boris Luban Plozza, Ioan Bradu Adamescu, *Dimensiunile Psihologice ale muzicii. Introducere în Muzicoterapie*, București, Editura Romcartexim, 1997

BALAN, Bogdan, *Psihologie pentru examenele de definitivare și grade didactice*, Ed. Polirom, Iași, 2008

COSMOVICI, Andrei, *Psihologia generală*, Polirom, 2005, Iași

COSNIER, Jacques, *Introducere în psihologia emoțiilor și a sentimentelor*, Ed. Polirom, Iași, 2007

CRAINICI, Nineta, *Cum să ne vindecăm prin respirație și sunet*, București, Editura Orfeu, 2000

GHERGUȚ, Alois, *Sinteze de psihopedagogie specială*, Editura Polirom, Iași, 2005

MATTHEWS, Gerard, Ian J. Deary, Martha C. Whiteman, *Psihologia personalității*, Ed. Polirom, Iași, 2005

PREDA, Vasile, *Terapii prin mediere artistică*, Editura Presa Universitară, Cluj-Napoca, 2003

SĂLVĂSTRU, Dorina, *Psihologia educației*, Editura Polirom, 2004, Iași

UNGUREANU, Dorel, *Copiii cu dificultăți de învățare*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1998

ARTICOLE ȘI STUDII

DANIEL, Anca, *Meloterapia și medicina*, Tipografia Universității Transilvania din Brașov-suport curs

DEMENESCU, Laura Veronica, Stela Drăgulin, *Modern approaches in melotherapy: Carl Orff*, Revart, nr. 1, 2011

DRĂGULIN, Stela, Anca Constantin Fulvia, *Choosing the right music- an important step of Music Therapy*, Bulletin of then Transilvania University of Brașov, series VIII: Performing Archs, nr. 2/2016

FILIMON, Rosina Caterina, *Muzica subliminală benefică*, Artes. Revistă de muzicologie, Iași, 2011

MOISESCU, Cătălina, *Vox Humana, instrument within the music therapy*, Reverant, nr. 2/ 2010

ȘUTEU, Claudia, Stela Drăgulin, *Music Therapy and the PERMA Model*, Bulletin of then Transilvania University of Brașov, series VIII: Performing Archs, nr 2/ 2016

<https://www.scribd.com/doc/296249499/Meloterapie-Si-Medicina-Farcasa>

<http://www.scribub.com/medicina/MELOTERAPIA-SI-IMPACTUL-EI-ASU185194111.php>

<http://www.unitbv.ro/Default.aspx?tabid=4902>

<http://oldsite.edu.ro/index.php/articles/curriculum/c556+589+583+681/>

---

22 Gerard Matthews, Ian J. Deary, Martha C. Whiteman, *Psihologia personalității*, Ed. Polirom, Iași, 2005, p. 121.

FRUMUSEȚEA RUGĂCIUNII LĂUNTRICE

DELIA CONSTANTIN

Rugăciunea, o taină ce izvorăște dinăuntru fiecărui om, ce cuprinde o lacrimă către Dumnezeu, va dori mereu să caute o călăuză ce-o va duce în inima atotcuprinzătoare a lui Dumnezeu, ca o rază de lumină, ce pătrunde ca un imbold spre Cerul inimii, o întrepătrundere a întregii Creații. Raportarea la rugăciune, ca un strigăt de mulțumire, de cerere și de acceptare a propriei voințe a omului va căuta un îndemn către Cel ce a creat-o, aducându-i mulțumire din prisosul inimii, ca o frumusețe divină în care se ascunde o chemare a rugăciunii, în care se cuprinde întreg neamul omenesc.

Creația întreagă va străbate o strălucire a Dumnezeirii, care va căuta să întrepătrundă acea frumusețe și bogăție a sufletului, a naturii întregi, care se va aduce pe sine jertfă de răscumpărare pentru iertarea păcatelor, ca o aducere aminte a drumului spre Golgota inimilor noastre, spre care tindem fiecare dintre noi. O străpungere a inimii ce va încerca să pătrundă ca un întreg în fiecare dintre noi, ca un balsam de mulțumire pentru întreaga viață închinată lui Dumnezeu, acest dar neprețuit dăruit nouă făpturii, ce este încredințat pentru mântuire, ca un îndemn spre veșnicie.

Raportarea la rugăciune, cu încredințarea că rugăciunea ce izvorăște din cugetul nostru va fi ascultată ca o presărare de lacrimi în Grădina Maicii Domnului, care ascultă pe fiecare ce i se roagă în Duh și Adevăr, propovăduiește lacrimi de bucurie spre împărtășirea cu dăruirea cea încredințată întregii făpturi, spre desăvârșire. Ca o splendoare adusă în dar „Celei Pline de Dar”, o pace lăuntrică se sălășluiește în inimile noastre, un buchet înmiresmat al rugăciunii de taină, o străfulgerare a propriei voințe umane.

„Apărătoare Doamnă, pentru biruință mulțumiri, izbăvind-ne din nevoi aducem ție, noi, robii tăi. Ci ca ceea ce ai stăpânire nebiruită, izbăvește-ne din toate nevoile, ca să-ți cântăm ție: Bucură-te Mireasă, Pururea Fecioară”.

BUCURIA DUHOVNICEASCĂ SPRE LUMEA CARE TINDE SPRE SECULARIZARE

PETRE CONSTANTIN

În zilele noastre Biserica se confruntă mai mult ca oricând cu problema post-modernismului și a secularizării, care odată cu epoca modernă a devenit tot mai accentuată. Ne punem întrebarea .... De ce?. Cred că răspunsul îl putem găsi în ceea ce se întâmplă din ce în ce mai mult în societatea modernă, deoarece în prezent societatea contemporană încearcă prin diferite mijloace și tehnici moderne de comunicare să sădească în inimile oamenilor ideea ca dacă sunt fericiți aici pe pământ, având toate bogățiile, nu mai au nevoie de o viață viitoare, nu mai au nevoie de Dumnezeu, nu mai au nevoie de o comuniune adevărată cu ceilalți oameni, și nici chiar cu Domnul Iisus Hristos, ci doar legături care să le aducă un câștig cât mai mare. Prin urmare, toate valorile spirituale revelate de către Sfânta Treime sunt transformate automat în valori care au caracter revelator.

Putem afirma că secularizarea începe în mod real odată cu perioada renaștentistă atunci când se trece de la un univers închis, la un univers infinit, atunci când în mod evident omul ajunge într-un fel centrul lumii, se transformă din ființă creată în creator, altfel spus din „rob al lui Dumnezeu” în „Stăpân al lumii”, eliminându-l într-o oarecare măsură, mai mică sau mai mare, pe însuși Dumnezeu din viața lui.

Deși la prima vedere omul nu sesizează pericolul care îl pândește crezând că așa este normal și firesc, totuși, privind mai în profunzime vom constata că există o legătură reală între secularizare și umanism, deoarece umanismul presupunea că toate regulile și toate legile revelate (descoperite) omului prin Sfânta Scriptură contează mai puțin pentru el (om), decât legile și regulile pe care și le poate da omul pentru sine însuși.

Fenomenul acesta al secularizării se accentuează tot mai mult odată cu apariția iluminismului, atunci când omul se descoperă ca pe o rațiune (gândire) autonomă, impunându-și legea sa, în mod definitiv. Plecând de la această afirmație, putem spune că în acest moment se creează un conflict între credință și rațiune la modul general, iar în mod particular în Occident, unde scolasticii au încercat să unească credința cu rațiunea, începând cu secolul al 18-lea, credința fiind transferată într-un spațiu subiectiv ce dezvoltă un fenomen al diversității credințelor,

ceea ce va duce la o formă de prozelitism. În secolul al 19 –lea, omul începe să se viseze ca fiind „creatorul lumii” și improvizează puteri supranaturale, văzându-se într-un fel Dumnezeu. De asemenea, începutul acestui secol se poate identifica, fie prin orizontul social unde se voia crearea „omului nou”, fie în domeniul tehnic, sau sub forma imperialismului occidental, față de cultura mondială introducându-se noțiunea de „progres”, numai că prin marile catastrofe ale secolului 20 (amintim aici: Auschwitz, Nagasaki și Hiroshima), omul descoperă o latură obscură, întunecată și aducătoare de moarte a unei rațiuni (gândiri) fără de Dumnezeu. Este momentul descoperirii armelor deucidere în masă, printre care „bomba nucleară”, pe care folosind-o omul și văzând dezastrul pe care îl produce aceasta, începe să se trezească într-o oarecare măsură la realitate și încearcă să lupte împotriva celor care ar dori să o folosească pe viitor .

În prezent, secolul 21 ne oferă o imensă diversitate impunând tot mai mult ideea „omului nou”, renăscut din propria-i cenușă, care s-a impus în fața forțelor naturii neavând nevoie de Dumnezeu. Astfel că societatea modernă luptă tot mai mult împotriva Bisericii și a slujitorilor ei, prin toate mijloacele de informare în masă: ziare, televiziuni, radiouri, dar mai ales prin mijloacele moderne de socializare, „Facebook” în special, acolo unde se inoculează tinerilor ideea că aceștia nu mai au nevoie de Dumnezeu și Biserică și că pot fi proprii lor stăpâni. De asemenea, se aduce în prim plan ideea drepturilor omului, în virtutea cărora omul poate să facă ce vrea cu propria-i viață, poate să renunțe la aceasta când dorește prin eutanasiere, poate să se căsătorească bărbat cu bărbat și femeie cu femeie, la nevoie aceștia putând să înfieze și copii, prin aceasta urmărind a se da o altă valoare familiei tradiționale.

Cu toate acestea, trebuie să spunem clar și răspicat că, în faptele și evenimentele cotidiene ale vieții fiecărui om în parte, se îndeplinește și tot odată se hotărăște „destinul” final al oamenilor după felul și în funcție de atitudinea

pe care fiecare om o are față de Dumnezeu – Omul Iisus Hristos. Cu alte cuvinte, fiecare persoană își are menirea sa și în orice situație este judecată de către Domnul Iisus Hristos în funcție de atitudinea și trăirea avută aici pe pământ față de semenii și față de Dumnezeu. Atunci când noi ca oameni nu mai cugetăm la aceste realități existente, se ajunge la post-modernism și secularizare contemporană, prin care omul nu se mai gândește la îndumnezeire, fiind preocupat doar de propria-i „sfințenie”.

Ca o concluzie la cele arătate mai sus, putem readuce în prim plan valorile social-morale ale dreptei învățături pe care o propovăduiește Biserica noastră, chemând pe fiecare om, creștin care dorește să îl urmeze cu adevărat pe Hristos, la o redeșteptare morală personală și obștească a societății noastre. Acum, până când nu este prea târziu, dacă dorim ca urmașii noștri să trăiască într-o lume liberă de păcat, cu adevărat. Închei, citându-l pe părintele Arsenie Boca supranumit Sfântul Ardealului care spunea „Dacă vreți să aveți sfinți, nașteți-i”.

PREZENTĂRI DE CARTE

PE URMELE GENERALULUI HENRI MATHIAS BERTHELOT ÎN ROMÂNIA¹

Dr. FLORIN-CORNELIU POPOVICI

1 Timișoara, Editura David Press Print, 2018

Între francezii care ne-au marcat soarta națională la începutul secolului al XX-lea – alături de Emmanuel de Martonne, de Robert Ficheux, de contele de Saint Aulaire și de câți alții – generalul Henri Mathias Berthelot ocupă un loc special. Când ne era mai greu, în octombrie 1916, misiunea militară franceză, condusă de gen. Berthelot, a sosit în țară și a rămas până la victorie. Victoria a însemnat pentru noi și Marea Unire, de aceea numele marelui om de arme este legat pentru vece de acest eveniment major din viața românilor.

*Acad. Ioan-Aurel POP
Președintele Academiei Române*

În anul Centenar – 2018, se scrie și se vorbește din ce în ce mai mult despre mai mulți francezi celebri cu contribuții majore, determinante, în plan militar, geopolitic sau științific, la făurirea României Mari, între care s-a distins, în mod cu totul deosebit, generalul Henri Mathias Berthelot. Majoritatea scrierilor, aprecierilor și prezentărilor făcute generalului Berthelot de diferiți autori se referă la inestimabila sa contribuție militară ca Șef al Misiunii Militare Franceze în România Primului Război Mondial, perioada septembrie 1916- mai 1919.

Acad. Păun Ion OTIMAN

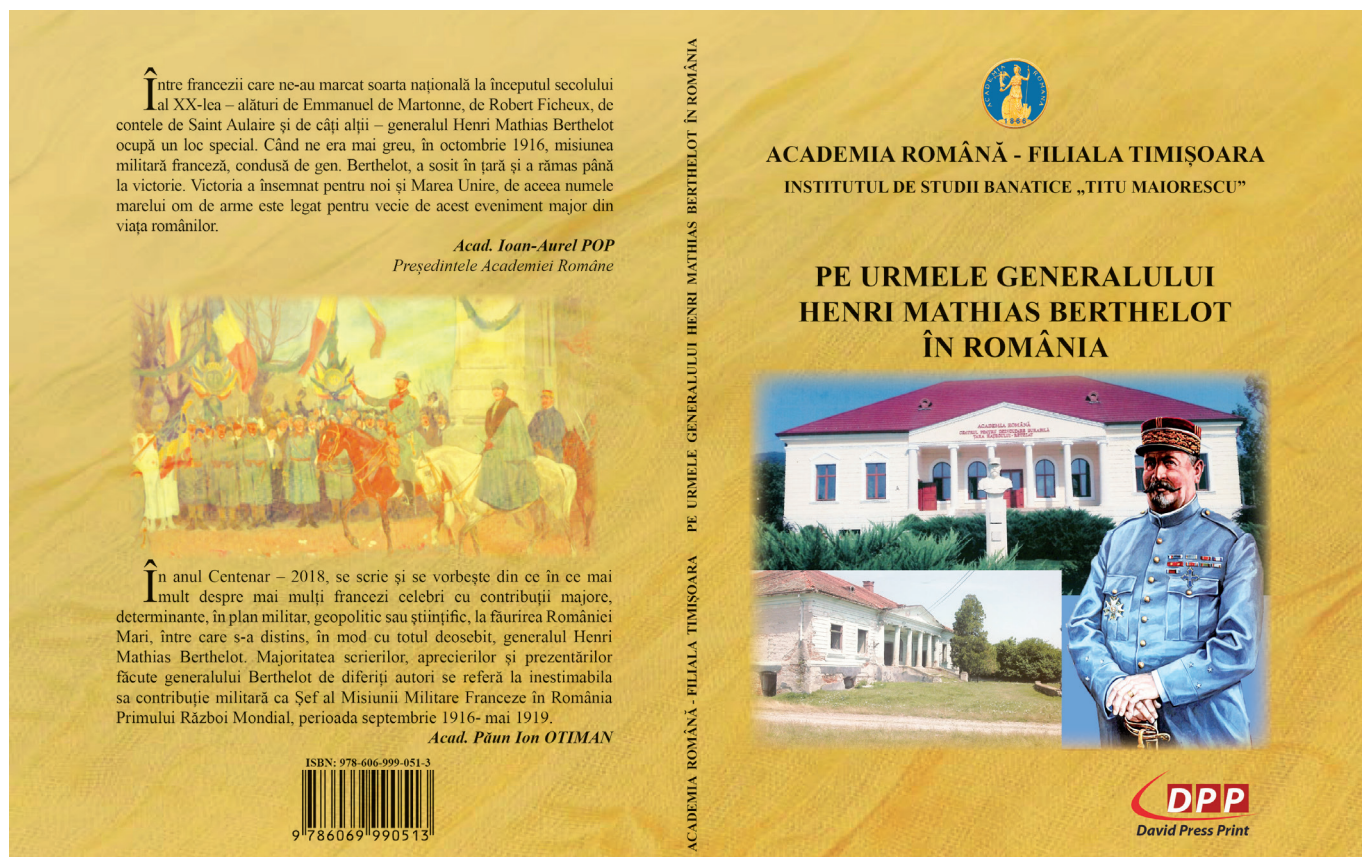
ISBN: 978-606-999-051-3
9 786069 990513

ACADEMIA ROMÂNĂ - FILIALA TIMIȘOARA
PE URMELE GENERALULUI HENRI MATHIAS BERTHELOT ÎN ROMÂNIA

ACADEMIA ROMÂNĂ - FILIALA TIMIȘOARA

ACADEMIA ROMÂNĂ - FILIALA TIMIȘOARA
INSTITUTUL DE STUDII BANATICE „TITU MAIORESCU”

PE URMELE GENERALULUI
HENRI MATHIAS BERTHELOT
ÎN ROMÂNIA

Personalitatea generalului Berthelot (alături de cea a Reginei Maria a României) este una uriașă, cu dimensiuni legendare. Nu se poate concepe ideea României Mari, a României moderne în afara aportului decisiv al celor doi. „Ubi bene, ibi patria”, așa glăsuiește un proverb latin, tâlmăcit în limba română prin „acolo unde îți este bine, acolo îți este patria”. În cazul generalului Henri Mathias Berthelot (1861-1931) dictonul se aplică cu îndoită măsură, fiind unul din rarele cazuri de devoțiune împinsă la extrem, când noțiunea de „patrie” nu se reduce la abstract sau doar la simple coordonate administrativ-teritorial-geografice, ci cartografiază adevărate geografii afective interioare. În ciuda trecerii anilor și a zburcinatei istorii, despre Generalul Berthelot se poate vorbi la modul prezent: el este pe cât de francez, pe-atât de român. O demonstrează dragostea nețărmurită pentru Franța și România, slăbiciunile și „vulnerabilitățile” sale, iubirile, tânguirile, neliniștile și glasurile de sireună.

A-l omagia pe Henri Mathias Berthelot și pe alții asemeni lui nu e doar o datorie morală, ci și o obligație de căpătâi. Nu numai la ocazii festive sau la împlinirea unor cifre rotunde, ci și în baza unei normalități pe care ne-o dorim cu toții. Felul cum ne raportăm la înaintași ne definește ca popor și ca indivizi, ne ilustrează caracterul, personalitatea, identitatea și felul de a fi.

Despre Henri Mathias Berthelot aflăm din cărțile (din păcate, puține la număr) care i-au fost dedicate, dar cu precădere din **Memoriile** sale publicate la 30 de ani de la moartea sa, survenită în 1931. Glenn E. Torrey, în introducerea pe care o face **Memoriilor** generalului francez, explică astfel nedoritul paradox: „Această lipsă de interes pare stranie, având în vedere rolul crucial pe care l-a îndeplinit Berthelot: în calitate de colaborator apropiat al lui Joffre în conducerea armatei franceze în campaniile de început ale Primului Război Mondial (1914), în calitate de comandant de divizie și de corp de armată în timpul unora dintre cele mai grele bătălii de pe Frontul de Vest

(1915-1916, 1918), în calitate de șef al Misiunii Militare franceze în România (1916-1918) – care a transformat o armată distrusă într-o forță combatantă solidă, capabilă, în 1917 să obțină singura victorie a Antantei împotriva Puterilor Centrale – și, în sfârșit, în calitate de comandant al Armatei Dunării și coordonator al intervenției Alianților împotriva bolșevicilor, în sudul Rusiei (1918-1919).

Există mai multe motive pentru lipsa de recunoaștere a meritelor lui Berthelot. Spre deosebire de mulți alți generali francezi, memoriile sale au rămas nepublicate până acum. Probabil, de mai mare importanță este faptul că cea mai importantă reușită a lui Berthelot rămâne pe Frontul Român, care el însuși nu se bucură de o mare atenție în ceea ce privește operațiile Primului Război Mondial. În sfârșit, personalitatea și talentul lui Berthelot s-au potrivit mai bine pentru munca de stat-major sau de legătură decât pentru acțiuni în lumina reflectoarelor. Cele mai mari succese le-a obținut în spatele scenei, îndemnând, sfătuind și încurajând, printr-o combinație inspirată de franchețe, tact și umor.”

Pe urmele generalului Henri Mathias Berthelot în România, volumul pe care-l lansăm astăzi, este, dincolo de o necesară reparație morală, o obligatorie restitutio in integrum. După știința mea, până la acest moment aniversar, în România nu există un volum colectiv sau de autor, bine încheiat, care să se fi ocupat de uriașa personalitate a generalului Berthelot. Tocmai de aceea, inițiativa Academiei Române, filiala Timișoara, Institutul de Studii Banatice „Titu Maiorescu”, de a aduna într-o carte lucrările prezentate în cadrul simpozionului „*Pe urmele generalului Henri Mathias Berthelot în România*”, desfășurat în data de 25 septembrie a.c. în comuna General Berthelot (fostă Fărcădinul de Jos) din județul Hunedoara, este demnă de toată lauda și considerația, inițiativă care se adaugă la o reușită de excepție a instituției mai sus-menționate, și în care dl. președinte academician Păun Ion Otiman (autor moral) a avut un rol de primă mână, grație căruia s-au pus în practică lucrările de masivă restaurare și punere-n valoare a conacului-bijuterie arhitectonică (ce i-a aparținut de drept generalului Berthelot, dar făcut de statul român în semn de prețuire pentru meritele deosebite de slujire a poporului român în Primul Război Mondial), conac care, alături de câteva hectare de teren, a fost lăsat ulterior moștenire Academiei Române (al cărui membru de onoare a fost ales la 5 iunie 1926) de eroul de la Marna, întru școlirea și formarea noilor generații de intelectuali.

Volumul (alcătuit după toate rigorile științifice, fără a avea dimensiuni ample, dar condensând informații prețioase, unele în premieră –de unde și rolul coagulant) este structurat pe zece mari paliere, tot atâtea lucrări semnate de nume mari ale momentului, acad. Ioan Aurel Pop (președintele Academiei Române), acad. Păun Ion Otiman, de distincții dascăli, cercet. II. dr. Ioan David (directorul Institutului de Studii Banatice „Titu Maiorescu”), prof. univ. dr. Ioan Bolovan (m.c. al Academiei Române și directorul Institutului de Istorie „Gh. Barițiu” din Cluj-Napoca), cercet. I dr. Vasile Dudaș (istoric), prof. Ana-Maria Stan, de străluciți oameni de radio și tv (Vasile Bogdan), de directori de instituții (Ionel Bota) și conducători de reviste culturale (Daniela Marchetti), precum și de tineri pășiți pe calea afirmării (c.s. III dr. Mircea-Gheorghe Adrudan și de subsemnatul).

Trei sunt ipostazele majore în care este conturată în volum personalitatea lui Berthelot: OMUL Berthelot, MILITARUL DE CARIERĂ ȘI STRATEGUL DE GENIU Berthelot și SCRIITORUL BERTHELOT, autor al celebrului volum de **Memorii și corespondență**, pus în operă de Glenn E. Torrey, în baza documentelor de arhivă, a cărților de istorie publicate în Franța și peste Ocean, a mărturisirilor combatanților în Primul Război Mondial, dar și din analiza minuțioasă a însemnărilor personale ale lui Berthelot. Între cele trei ipostaze enunțate nu există trasate granițe ferme, toate fascinează, toate recompun un portret fabulos ce face din Berthelot un personaj indispensabil, vital pentru destinul României și de ce nu, al Europei acelor vremuri.

Dintre calitățile umane ale generalului Berthelot punctăm câteva: aplecat spre metodă și ordine, spirit analitic, cerebral, celibatar convins, dar preocupat îndeaproape de destinul familiei sale (e vorba de cumnata sa, Louise, și de nepotul său, Georges, cu care întreține o bogată relație de corespondență), loial, cu un dezvoltat simț al onoarei și al datoriei împlinite, adulat de omul de rând pentru mâna întinsă pe care o oferă la nevoie, sensibil la suferință, susținător înflăcărat al cauzei României, bonom, înzestrat cu un dezvoltat simț al umorului, fire optimistă, diplomat, hotărât, demn, care știe să-și impună ideile cu abilitate (chiar și în fața superiorilor ierarhic), cald, prietenos, un om de acțiune, jovial, charismatic, adept al dialogului creator, imaginativ, combativ, ilustrare a calmului și a speranței. Dar cea mai mare calitate umană a sa a fost dragostea și respectul suprem purtate soldatului-țăran, baza armatei române, cel care a dat dovadă de sacrificiul suprem în prima conflagrație mondială.

Militarul de carieră și strategul de geniu Berthelot arată astfel: excelent administrator și ofițer de stat-major, influent pe lângă generalul Joffre (Șeful Statului Major francez), regele Ferdinand I (al cărui consilier a fost) și Regina Maria, liderul nesupus (asemeni Reginei Maria), adept al cermoniilor fastuoase și al atitudinii ofensive în fața dușmanului, neîngăduitor cu abaterile de la spiritul cazon, negociator înnăscut, cu o carieră militară fulminantă (după modelul patern, căpitan de jandarmi), Berthelot intră, în 1881, la St. Cyr, cu gradul de sublocotenent de infanterie, după care, în scurt timp, se remarcă prin fapte de arme în colonii, precum Algeria și Indochina. Între 1888-1890,

urmează Școala Superioară de Război, după care e repartizat la Statul Major General. Devine, pe rând, general de brigadă, adjunct al șefului de stat major. Dă dovadă de o profundă înțelegere a războiului. Se distinge în bătăliile de la Champagne (septembrie-octombrie 1915) și Verdun (martie-iunie 1916), la comanda Corpului 32 Armată. E decorat, în repetate rânduri, pe Frontul de Vest, dar și de Est („Sfântul Gheorghe”, „Steaua României”, „Mihai Viteazul”, clasa I și a II-a, cetățean de onoare al României, „Mare Ofițer al Legiunii de Onoare”, „Knight Commander of St. Michael and George” ș.a.). „Eminentă” cenușie, susținător al „războiului până la capăt”. În 19 septembrie 1916 este numit șef al Misiunii Militare în România, cu sarcini precise în direcția instruirii și reorganizării armatei române (în realitate, va participa la două misiuni militare în România: prima, cea franceză, octombrie 1916 - mai 1918, a doua, în calitate de comandant al Armatei Dunării, octombrie 1918 - mai 1919). Are o încredere nețărmurită în uriașa capacitate de a se reinventa a oștirii române. Venirea generalului Berthelot în România (aclamată îndelung la Iași și produsă în acordurile Marseillezei) nu este văzută însă cu ochi buni de către Rusia, pe-atunci aliată, întrucât trezea suspiciuni în legătură cu extinderea influenței franceze în țara noastră. De altfel, în calitate de mediator și de negociator direct, generalul Berthelot (care va refuza orice comandă directă a trupelor românești lipsite de experiența războiului modern și incapabile să-și gestioneze singure, la modul eficient, resursele existente) va trebui să țină mereu piept presiunilor, exceselor și demonstrațiilor de forță rusești, care au culminat, spre sfârșitul războiului, cu trădarea și abandonarea armatei române – istoria consemnează că Rusia nu a fost niciodată interesată cu adevărat să ajute România, ci doar să profite de conjuncturi politice, economice și militare favorabile. Față de rușii trădători, de ofițerii care nu-și făceau datoria sau erau slab pregătiți din punct de vedere profesional și de politicienii străini de interesul național, generalul Berthelot manifestă o ură nedisimulată, luările sale curajoase de poziție fiind notorii. Mânat de gândul victoriei și al încrederii nețărmurite în soldatul-țăran, generalul Berthelot reorganizează din temelii trupa, creează școli practice de instrucție pe specialități, își pune la dispoziție întreaga expertiză în arta războiului, trăiește războiul clipă de clipă, nu menajează pe nimeni când vine vorba de datorie, mentalități păguboase, apatie generală, fanfaronadă politică, lașitate, dorința de căpătuire. Ofițerii francezi și personalul civil de care se înconjoară sunt de o probitate morală și profesională ireproșabilă. Cu toții înțeleg să-și facă datoria, lucru consemnat și de citarea Misiunii Militare franceze pe ordin de zi pe armată de către ministrul de război.

După încheierea Misiunii Militare franceze, generalul Berthelot va reveni în țara noastră în luna octombrie 1918, la comanda Armatei Dunării. În această calitate va lansa celebra chemare la arme adresată românilor. Generalul Henri Mathias Berthelot va intra triumfător în București, alături de Regina Maria și de Regele Ferdinand I, la 1 decembrie 1918. Visul de aur al românilor, România Mare, devenea astfel realitate.

Ca scriitor și memorialist, Henri Mathias Berthelot face dovada unui acut simț al limbii literare, al științei relatării cu fidelitate și lux de amănunte, al punerii inspirate în pagină și al transmiterii informației, de unde conștiința și responsabilitatea față de generațiile care i-au urmat. De aceea, **Memorii și corespondență**, ce au valoare certă de document, se citesc cu un real interes, indiferent că e vorba de specialiști (istorici, filologi, militari de carieră, sociologi, politologi) sau de oameni de rând.

„Generalul Berthelot și misiunea militară franceză au menținut printre români vie speranța victoriei noastre militare și politice, în vremuri în care aproape nimeni nu mai credea în succesul cauzei naționale românești.”, remarcă acad. Ioan-Aurel Pop în alocuțiunea domniei sale, în vreme ce acad. Păun Ioan Otiman, ocupându-se de Berthelot-omul, ne face părtași unor informații mai puțin cunoscute din vremea restaurării conacului de la Fărcădinul de Jos (de remarcat fotografiile de epocă și din timpul șantierului care însoțesc textul), echivalentul unei lecții de viață: „În luna iunie 2006, după preluarea mandatului de secretar general al Academiei Române, începând să identific numeroasele și nerezolvatele probleme patrimoniale ale Academiei Române, am ajuns în Țara Hațegului la proprietatea donată de generalul francez Academiei, așezăminte încărcate de o îndelungată istorie medievală și interbelică și de o imensă uitare, nepăsare și distrugere după naționalizarea din 1945 și până în zilele noastre, toate acestea afectându-mă profund.

Dar, ceea ce m-a mișcat cel mai puternic a fost determinată de discuția avută cu un sătean în vârstă de peste 80 de ani, în curtea părăginită a așezămintelor Berthelot din satul Fărcădinul de Jos (vechea denumire a localității). Bătrânul, văzând mașina cu număr de București parcată în curtea ruinelor, mă întreabă: ce caut, eu, din București, printre aceste ruine?

Îi răspund simplu: că sunt de la Academie și că am venit să văd ce se mai poate face cu conacul generalului Berthelot.

Bătrânul, cântărindu-mă din privirea sa ageră de ardelean isteț [...] îmi spune: apoi, domnule dragă, eu copil fiind, l-am primit pe general aici, în această curte unde ne aflăm noi doi acum, cu mic, cu mare, toată suflarea Fărcădinului, când a venit prima dată aici [...], pot să-ți spun numai atât: pe aici, în anii trecuți, au venit mai mulți

domni ca dumneata din București, de la Academie sau mai știu eu de unde, și toți au spus că vor face și vor drege și, iată ce au făcut: ruine!”

Dl. profesor univ. dr. Ioan Bolovan abordează aspecte ale relației generalului Berthelot cu Casa Regală a României, oferindu-ne un extrem de bine documentat excurs în istoria acelor vremuri, la finalul căruia concluzionează: „Relațiile lui Berthelot cu Casa Regală s-au înscris în firescul stării de lucruri din acei ani, și dacă prezența sa în preajma regelui Ferdinand era dictată de statutul său de șef al misiunii militare franceze, apropierea de regina Maria a survenit ca urmare a faptului că ambele personalități au împărtășit valori și viziuni comune, că au avut o capacitate sporită de a se adapta împrejurărilor și de a relaționa necondiționat pentru a-și îndeplini fiecare datoria față de țările lor.”

Un atestat de mândrie locală îl reprezintă trecerea generalului Berthelot prin Banat, ca parte a turneului său extins prin țară, în vederea făuririi României Mari, moment reflectat în presa vremii („Românul” din Arad, „Temesvarer Zeitung”, „Temesvari hirlap”) și readus în actualitate de cercet. I. dr. Vasile Dudaș: „Majoritatea studiilor publicate până în prezent, precum și volumele care consemnează popasul timișorean al generalului Berthelot în dimineața zilei de 27 decembrie 1918, relatează despre întrevvederea sa cu generalul francez Gambetta, generalul sârb Djordje Djordjevic, precum și cu delegația Consiliului Național Român local.”

Tot de vizita generalului Berthelot în Banat se ocupă și jurnalistul Vasile Bogdan, în baza articolelor publicate de Ion Clopoțel și de alți martori la eveniment în „Românul” din Arad. Autorul remarcă înalta deontologie de care au dat dovadă jurnaliștii vremii: „Presa vremii, în special ziarul <<Românul>>, avea să dea dovadă de un înalt profesionalism relatând, într-o ediție specială, întreaga defășurare a evenimentelor. Relatările la obiect, scrise într-un stil alert, uneori telegrafic, dar cu atât mai impresionante, care au fost transpuse în mijloace tipografice adecvate, au rămas mărturie a practicării în vreme a unui jurnalism de cea mai bună calitate.”

La fel de riguros documentată este și lucrarea conf. univ. c.s. Il dr. Ioan David, cea care tratează felul în care apare generalul Berthelot în scrierile lui Aurel Cosma junior, lucrare bazată, în principal, pe fondul familial „Aurel Cosma” existent la Arhivele Naționale, Serviciul Județean Timiș și pe cartea lui Aurel Cosma junior, **Generalul Berthelot și dezrobirea românilor**.

Tânăru l c.s. Ill dr. Mircea-Gheorghe Abrudan de la Institutul de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române, Cluj-Napoca, parcurge colecția ziarului „Gazeta Poporului” de la Sibiu, unde descoperă date și informații prețioase despre activitatea generalului Berthelot în România. Ideea de bază care se degajă din cercetarea cu pricina scoate în evidență următorul fapt: „<<Gazeta Poporului>> din Sibiu, alături de celelalte organe de presă românească din Transilvania, au prezentat cititorilor lor marșul triumfal al generalului francez și al delegației sale prin Ardeal și Banat, contribuind la creșterea prestigiului lui Henri Mathias Berthelot în sânul maselor românești și oferind posterității șansa de a descoperi detalii interesante referitoare la acea <<călătorie de neuitat>>, cum însuși generalul a numit-o în paginile jurnalului său.”

Tandemul format de Ionel Botta și Daniela Marchetti aduce în actualitate traseul cărășan, prin Banatul Montan, al Misiunii Franceze conduse de generalul Berthelot. Sunt informații prețioase, unele cu titlu inedit, care includ Serviciul Secret de Informații și Contrainformații de pe lângă Marele Cartier General și Regele Ferdinand I, despre rolul lui Victorian Cucu, originar din Oravița, ofițer și strateg în armata franceză, despre misiunile în teritoriul bănățean ale armatei franceze, despre aportul decisiv al interpreților de limbă română și franceză din interiorul armatei, despre principiile ocupației armatei franceze formulate la Lugoj și în circumscripțiile aferente și delimitarea teritoriului românesc, despre rolul Gărzii Naționale Române și despre utopica republică a Banatului în viziunea lui Otto Roth etc. Povestite, au rolul de a captiva.

Bibliografia folosită în volum vine să întregească uriașa personalitate a generalului Berthelot și să contureze întregul context istoric, social, politic, economic, cultural și militar al epocii: Regina Maria, Carol II, Aurel Cosma Jr., Nicolae Iorga, Constantin Kirițescu, Constantin Stan, Contele de Saint-Aulaire, Marcel Fontaine, Caius Brediceanu, Gelu Neamțu și Mircea Vaida-Voevod, N. Cerbulescu, Radu Păiușan, Dumitru Preda, Marcela Feraru și Alain Lesbats, Gheorghe Nicolescu și Simona Bucura-Oprescu, Răzvan Mihai Neagu ș.a. De asemenea, mărturiile din presa vremii, dar și contemporană (Ghiță Pop, Paul Abrudan, Valeriu Leu și Carmen Albert, Ionela Moscovici, Eugenia Crișan, George Cipăianu, Viorel Faur, Mircea Păcurariu ș.a.), documentele de arhivă și din fototeca Muzeului Național de Istorie a României sau din colecții private stau mărturie despre o glorioasă pagină din istoria poporului român.

*

Pe urmele generalului Henri Mathias Berthelot în România, se dorește o invitație la neuitare. Puse în oglindă, vremurile de-acum, văduvite de măreție și de eroism, nu se legitimează cu nimic demn care să merite să intre în istorie sau să o puncteze, dacă e să ne raportăm la acea realitate a anilor de foc când a trăit și acționat generalul Berthelot. Datorită lui (și atâtor și atâtor oameni de sacrificiu, cei mai mulți anonimi, simple numere în statistici), România a avut o excepțională șansă la normalitate.

TEMEIURI BIBLICE NOUTESTAMENTARE CU PRIVIRE LA OFICIEREA SFINTELOR TAINES I IERURGII BISERICESTI. VOL III. TAINA POCĂINTEI (SPOVEDANIA)¹

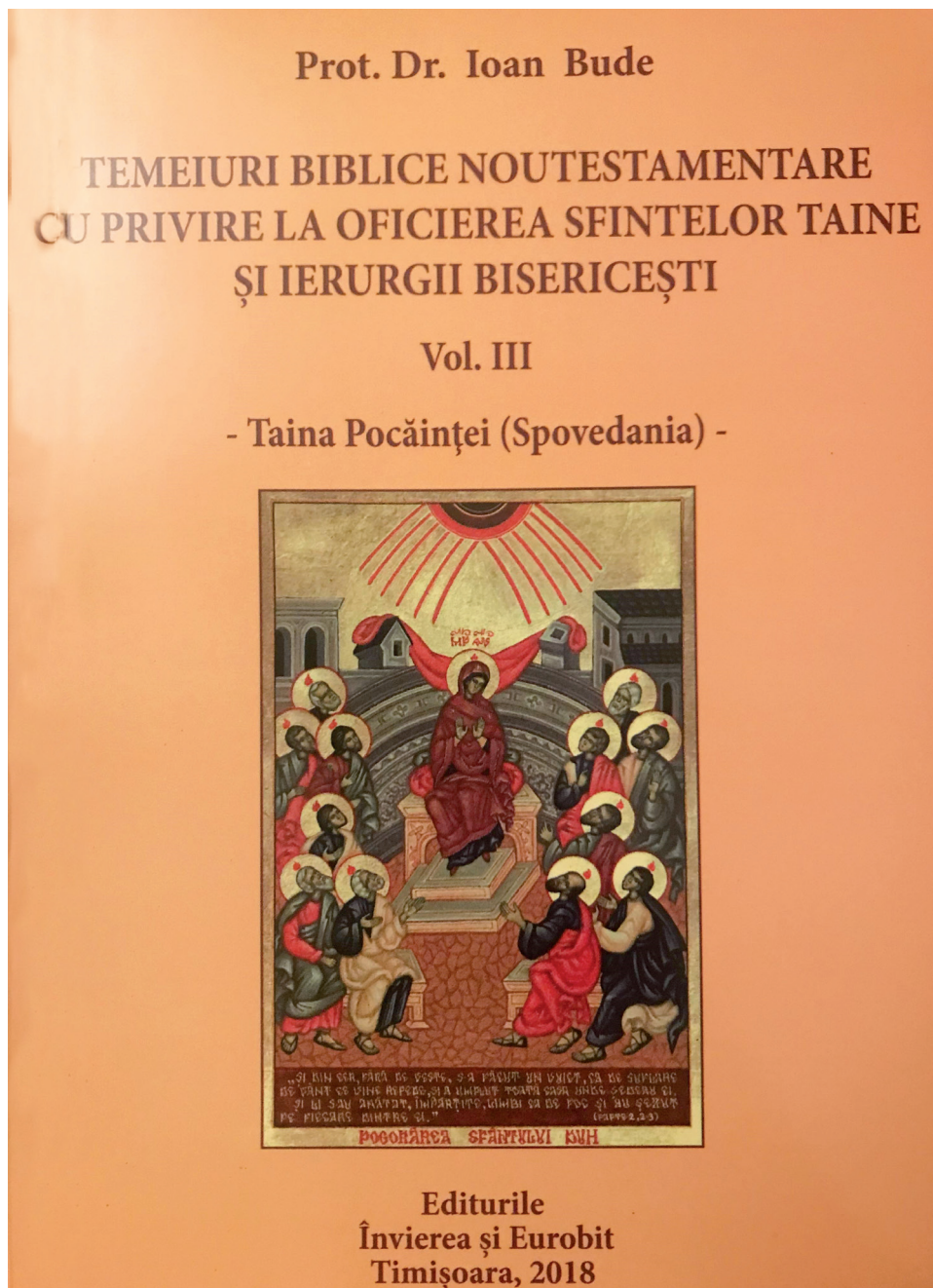
Preot prof. univ. dr. SORIN COSMA

¹ Protopop dr. Ioan Bude, Editurile Învierea și Eurobit, 2008, 157 pagini.

Asemenea volumelor anterioare, și anume, cele referitoare la Sfânta Taină a Botezului și Mirungerii, prezentul volum se înscrie în tematica generală a studiului privind *Temeiurile biblice neotestamentare cu privire la oficierea Sfintelor Taine și Ierurgii*, avându-l ca autor pe Părintele Prot. Ioan Bude.

În *Preliminariile* prezentului studiu (p. 11-17), autorul se referă la Pocăință, deopotrivă ca virtute și Taină, și arată că exceptând Dumnezeuasca Euharistie, Taina Pocăinței este considerată „cea mai mare și mai binecuvântată Taină care ne-a fost lăsată de Mântuitorul spre a ne pregăti cel mai bine pentru ceruri. Niciun păcat de pe pământ nu este de neiertat pentru Dumnezeu iubirii. Dumnezeu se odihnește în omul care se pocăiește, oricât de păcătos ar fi el. Dumnezeu dorește doar mărturisirea greșelii, apoi totul se va încheia cu bine. Lacrimile curățesc inima, mintea, trupul și fac, în felul acesta, fără prihană, orice exprimare a omului... Pocăința șterge păcatele chiar și din amintirea lui Dumnezeu și le arată ca și cum nu s-ar fi întâmplat. Dacă nu ni s-ar fi dat pocăința, nimeni nu s-ar mai fi mântuit”.

În același timp, iubirii Sale iertătoare, Mântuitorul conferă o unică și specială putere duhovnicilor, spunând: „Oricâte veți lega pe pământ, vor fi legate și în cer, și oricâte veți dezlega și în cer” (Matei 18,18; Ioan 20,23). De aici însă rezultă și marea responsabilitate a duhovnicilor chemați să păstorească „Biserica lui Dumnezeu, pe care

a câștigat-o cu scump sângele Său... nu ca și cum ar fi stăpâni peste Biserici, ci pildă făcându-se turmei” (Fapte 20,28-29; I Petru 5,1-3)

Din textele neotestamentare prezentate de autor în partea a II-a a studiului (Botezul lui Ioan – precursorul neotestamentar al Tainei Pocăinței (Spovedaniei), rezultă clar că în Evangheliile sinoptice nu există nicio echivalență valorică și nici vreun raport tipologic, prefigurativ, între botezul lui Ioan – primit și de Iisus – și Botezul creștin, ci numai între botezul lui Ioan și Sfânta Taină a Pocăinței, sau a Spovedaniei, fapt confirmat și de mărturiile Sfântului Ioan Botezătorul din Evanghelia a IV-a.

În partea a III-a: *Taina Pocăinței (Spovedania) în Sfintele Evanghelii*, totul se amplifică, în sensul că textele celor patru evangheliști reproduc, fiecare în stil propriu, instantanee memorabile și de-a dreptul impresionante din minunata operă de iubire și de iertare a Fiului lui Dumnezeu întrupat față de lume și față de oameni, după cum El însuși mărturisește: „*Căci Fiul Omului a venit să caute și să mântuiască pe cel pierdut*” (Matei 18,11). Și anume, caută și mântuiește, iertându-i pe cei socotiți deja pierduți, fapt ce reiese cu claritate chiar din textele biblice selectate cu mare grijă de autor, păstrându-le mireasma autentică a sensului imediat, sau cel de la „fața locului” din fiecare Evanghelie (p. 31-39).

Din cele până aici tratate, vedem că întâlnirea tainică și nemijlocită dintre Dumnezeu și om, cu prioritate Hristos este Cel care se apleacă în căutarea „oii pierdute”: „*Căci Fiul lui Dumnezeu a venit să caute și să mântuiască pe cel pierdut*” (Luca 19,10).

În același timp, autorul evidențiază efectul iubirii iertătoare a lui Hristos, ca o reșezare a dreptății originare pe care omul a pierdut-o prin păcat; precum e crezul fiului risipitor care „*mort a fost și a înviat; pierdut a fost și s-a aflat*” (Luca 15,24).

Mai departe, începând cu cartea *Faptele Apostolilor* urmată de *epistolele pauline* și cele *sobornicești*, autorul ne prezintă modul de aplicare în viața Bisericii creștine primare a normelor pastorale referitoare la Taina Pocăinței, ce-și au originea în Evanghelia Mântuitorului. În acest context sunt analizate la început păcatele împotriva Duhului Sfânt și cel al simoniei, identificate la Simon Magul și sancționate de Sfântul Apostol Petru, precum și actul de profundă pocăință și convertire a Sfântului Apostol Pavel, de care se leagă numele lui Anania din Damasc, rânduit de Hristos cel înviat să fie duhovnicescul și preotul botezător al Sfântului Pavel, devenit astfel *primul preot duhovnicesc din istoria creștinismului*.

Prin scrierile sale adresate cu inegalabil tact pastoral tuturor neamurilor din Imperiul Roman, Sfântul Apostol Pavel predică pocăința cu mult spirit misionar atât pentru păcatele „*omului vechi*”, cât mai ales ca o „*înnoire a minții*” (metanoia) ca schimbare a profunzimii vieții, ca biruință a „*omului nou*”, prin dobândirea „*gândului lui Hristos*”, ca mentalitate, comportament și destin.

Din multitudinea textelor având ca temă pocăința, reținem două cazuri mai aparte, și anume spovedirile în masă, semnalate de autor, atât ca urmare a activității misionare pauline din Efes (Fapte 19,18-19), unde mărturisirea publică nu era tocmai un act de pocăință al unor păgâni, ci chiar a multora „*dintre cei ce crezuseră*” deja și apoi au căzut din nou în aceleași păcate mai vechi (precum vrăjitoria), cât și cea practică în misiunea pastorală de Sfântul Iacob, cel dintâi episcop al Ierusalimului (Iacob 5,16), al cărui îndemn pastoral de recuperare a celor „*rătăciți de la adevăr*” (Iacob 5,19-20), nu este altceva decât aplicarea învățăturilor Evangheliei lui Hristos.

Ca un corolar al textelor referitoare la pocăință, se impune formularea sintetică enunțată de către Sfântul Apostol Ioan din prima sa epistolă: „*Dacă zicem că păcat nu avem, ne amăgim pe noi înșine și adevărul nu este în noi. Dacă mărturisim păcatele noastre, El (Hristos) este credincios și drept, ca să ne ierte păcatele și să ne curățească pe noi de toată nedreptatea. Dacă zicem că n-am păcătuit, îl facem mincinos și cuvântul Lui nu este în noi... și dacă a păcătuit cineva, îl avem mijlocitor către Tatăl, pe Iisus Hristos cel drept. El este jertfa de ispășire pentru păcatele noastre, dar nu numai pentru păcatele noastre, ci și pentru ale lumii întregi.*” (I Ioan 1,8-10; 2,1-2).

Prin calitățile de fond și de formă, care rezidă în respectarea regulilor exegetice într-o exprimare vie și coerentă, autorul a reușit să ofere prin prezentul studiu, un „*material didactic*” folositor deopotrivă celor ce se îndeletnicesc cu predarea cunoștințelor biblice, cât și credincioșilor darnici să cunoască și să aplice în viața duhovnicească virtutea și Taina Pocăinței (Spovedaniei), spre a se putea împărtăși cu vrednicie cu Trupul și Sângele Domnului.

În acest context, așteptăm cu interes apariția celui de al IV-lea volum, anunțat deja, referitor la „*Temeiuri biblice neotestamentare despre Sfânta Euharistie*”.

DOMNITORUL MIHAI VITEAZUL (1593-1601). EROU AL NAȚIUNII ROMÂNE ȘI MARTIR AL BISERICII STRĂBUNE¹

¹ Preot prof. univ. dr. Alexandru Moraru, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2018, 188 pagini

Preot prof. univ. dr. VASILE V. MUNTEAN

Cartea de față, tipărită cu binecuvântarea Î. P. S. Andrei, mi-a trimis-o recent ex-colegul de la studiile doctorale, Alexandru Moraru; cu privire la viața și activitatea sa a apărut de curând un volum cuprinzător².

Cartea actuală este o valoroasă lucrare în care descoperim o expunere obiectivă a faptelor, implicat un luminat patriotism, dar ce-i patriotismul?! În prefața de la ediția germană a Istoriei poporului român, neîntrecutul poli-histor Nicolae Iorga declara acestea: "Ca orice om cult și cu simțire normală, îmi iubesc și eu neamul [...], îmi iubesc neamul pentru că e al meu". La rândul său, Profesorul Mihai Berza (1907-1978), pe care l-am cunoscut personal în anul 1973, spunea despre patriotism că "este un sentiment natural, ieșit din legătura nemijlocită cu o grupare umană și cu un teritoriu anumit [...]. Unul din mijloacele cele mai apte de a dezvolta sentimentul patriotic este, incontestabil, cunoașterea trecutului"³. În fine, regretatul poet creștin Ioan Alexandru, în volumul său intitulat Iubirea de patrie⁴, oferea o atare mărturisire: "Am plâns de fericire pe Acropole sau la Ierusalim, pe colinele Romei, dar am privegheat cu anii la Putna lui Ștefan al cărui mormânt l-am plâns și eu ca toți înaintașii mei, am îngenunchat lângă capul lui Mihai Viteazul, am cântat Războienii și Mărășeștii [...]."

Cartea prezentă cuprinde 13 capitole, în care autorul – pe bază de documente și într-un stil cumpănit – tratează teme precum: contextul politic al vremii, Mihai Viteazul ca mărturisitor al ortodoxiei și apărător al creștinătății europene, relațiile sale cu ierarhia ortodoxă (românească și nu numai), ctitoriile și daniile Primului Domn al Unirii, prezentarea aceluiași Mihai Bravul ca erou și martir, chipul lui cum apare – post mortem – în scrierile istorice, în literatura, arta și folclorul de la noi și din exterior. În cap. X (p. 139 sqq.) se înșiră mai multe argumente ce-l îndreptățesc pe Mihai Viteazul a fi trecut în rândul apărătorilor și mărturisitorilor de credință ai Bisericii strămoșești. O bibliografie selectivă (extrem de bogată), anexele și ilustrația încheie această prețioasă carte ce face cinste autorului ei și se citește cu folos de către orice lector fie dreptcredincios, fie nu.

² Pr. Cosmin Cosmuța, *Părintele Alexandru Moraru – profesor și istoric*, Cluj-Napoca 2018.

³ M. Berza, *Pentru o istorie a vechii culturi românești* (ed. A. Pippidi), București 1985, p. 221.

⁴ *Eseuri*, vol. II, București 1985, pp. 7-8.

FII TREAZ ÎN TOATE! STUDII PASTORALE ¹

¹ Preot lect. dr. Mihai Iosu, Astra Museum, Sibiu, 2012, 212 pp.

Prof. ALEXANDRU HRAB

Dacă citim titlu acestei cărți, la o primă vedere, ne poate duce cu gândul la o redescoperire de către conștiință, a ceea ce înseamnă marele dar al Preoției, dar în același timp și o atenționare, o chemare atât pentru seminaristul/studentul teolog, cât și pentru însuși preotul de a fi veghetor în toate faptele sale după îndemnul Mântuitorului: „Drept aceea, privegheați, că nu știți ziua, nici ceasul când vine Fiul Omului” (Matei 25, 13). Însă, nu o simplă priveghere, așa cum se cere creștinului de rând, ci o priveghere pornind de la cunoașterea faptului arătat tot de Mântuitorul Hristos: „Voi sunteți lumina lumii; (...) Nici nu aprind făclie și o pun sub obroc, ci în sfeșnic, și luminează tuturor celor din casă. Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, așa încât să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri” (Matei 5, 14-16).

Autorul cărții *Părintele Mihai Iosu*, s-a născut în 26 mai 1956, în localitatea Voivodeni, județul Brașov. În prezent, este cadru didactic universitar la Facultatea de Teologie „Sfântul Andrei Șaguna” din Sibiu, la disciplina Teologie Pastorală. Timp de 27 de ani a fost preot în mediul rural, iar în prezent este preot slujitor la catedrala mitropolitană din Sibiu.

Printre cărțile autorului amintim de teza de doctorat cu titlul: *Duhovnicul. Vocație, formație și misiune*, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2009, *Studii de Teologie Practică*, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2009, *Păstori în turma Păstorului cel Bun*, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2010, *Slujba ta fă-o deplin!*, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2011.

Cartea *Fii treaz în toate! Studii pastorale* a apărut la editura Astra Museum din Sibiu, în anul 2012, sub îngrijirea autorului, cu un cuvânt înainte de Pr. conf. univ. dr. Constantin Necula. Cartea este alcătuită dintr-un număr de 212 de pagini și este structurată în patru mari studii legate de Taina Preoției. Întâiul studiu îl aduce în prim plan pe *Mitropolitul Nicolae Bălan - un apostol*, așa cum îl descrie autorul, *al progresului prin credință și cultură*, apoi continuă cu ispitele din viața preotului, ispite care au pornire de bază cele trei ispitiri ale Mântuitorului de pe Muntele Carantaniei, *Cele trei ispitiri și impactul pastoral actual*. Cele două studii sunt întregite de amplul studiu despre *Calitățile preotului ca păstor și om* și culminând, în încheiere, cu studiul pe care fiecare student ar trebui să-l cunoască și să-l înțeleagă în profunzime, cu privire la *Declarația la Hirotonie*.

Părintele Mihai Iosu, nu face altceva decât să aducă în atenția teologilor și a preoților din prezent, ceea ce se impune vieții și activității preotului care trebuie să se ghideze după exemplul vrednicului de pomenire mitropolit al Ardealului, Nicolae Bălan, cel care a avut dragoste față de popor și față de țară și care i-a cucerit pe contemporanii săi prin maniera de raportare a chemării preoțești la mersul vremii și prin conjugarea factorilor de a opera rapid cu ceea ce se impune ca necesitate imediată. Astfel, ceea ce cerea urmașul Sfântului Andrei Șaguna preoților săi, se dovedește a fi pus în practică de către părintele Iosu, fiindcă prin textul acestei cărți el se arată cunoscător al spiritului vremii actuale, fiind orientat continuu asupra curentului de idei din zilele noastre, idei care tulbură de multe ori viața preotului. De aceea, și în prefață, părintele profesor dr. Constantin Necula afirmă că o caracteristică a autorului cărții este aceea de a „limpezi pentru sine și pentru generații de studenți, mulți de-acum preoți, a subiectelor care țin de mistica slujirii preoțești și asceza jertfei roditoare la Altar”.

Dacă în primul studiu, autorul ni-l prezintă pe mitropolitul Nicolae Bălan, cel care după cuvântul autorului „a fost în stare de martiraj pentru Biserică” și care a privit Preoția ca pe cea mai mare dintre Taine, dorind ca „în locul preotului vechi, care-și mărginea misiunea la îndeplinirea formelor cultice și la celebrarea Sfintelor Taine, pe preotul apostol, cu sufletul arzând de un sfânt elan pentru propovăduirea credinței evanghelice și pentru promovarea culturii, care poartă pecetea acestei credințe, care ambele întăresc sufletul unui neam”, în al doilea studiu, facem cunoștință cu ispitirile din viața preotului. Pornind de la lăcomia pântecelui, ajungând la slava deșartă, care are la bază de multe ori timpul liber care împreună cu slavă deșartă pot să dea naștere smintelilor, preotul ajunge să cadă pradă păcatului iubirii de argint, uitând că adevărata bogăție „în spiritul binelui de căpeteniei, al celui dobândit prin nevoință și har” este înțelepciunea care „ar trebui asociată mereu cu noțiunea de bogăție”. Tot aici, autorul, ne atrage atenția asupra faptului că dator este preotul se evite invidia, acel „balast de contraproductiv, care, macină la temelia vieții și care distorsionează profilul uman [...] acel complex de trăiri și frământări egoiste de necaz, declanșat și întreținut de realizările, însușirile pozitive sau statutul semenilor”. Evitând aceste capcane, preotul va reuși, cu siguranță, să-i ajute pe enoriașii săi, atunci când aceștia sunt măcinați de astfel de dureri, reușind să pună

în sufletul lor ceea ce părintele filocalic, Nil Ascetul, mărturisea: „*mai mult ne asigură Providența cele ce ne trebuie, decât sârguința noastră*”.

Parcurgând primele două studii, am putea spune că reprezintă studii premergătoare pentru cel de-al treilea. De această dată mai amplu, cuprins între paginile 107-190, dedicat vieții preotului, atât particulare, cât și liturgice și ne răspunde de ce a ales să facă această cercetare: „în creștinism, preotul are rol decisiv în toate situațiile și momentele cultului pe care-l reprezintă atât în fața oamenilor, cât și în fața puterii divine...”. Așadar, nu lipsesc din acest studiu aspectele legate de integritatea fizică a preotului, de autocontrolul manifestat prin înfrânare și răbdare, fiindcă preotul trebuie să reziste „cu icoana Mântuitorului mereu în fața ochilor și cu chenoza Sa mereu armură și energie pentru suflet”. Răbdarea și înfrânarea dau naștere virtuții castității, urmată de cumpătare, pentru ca „toate acțiunile noastre să nu se îndeplinească decât numai în limitele impuse de trebuințele noastre”. Și fiindcă ține tot de autocontrol, ca o încununare a celor patru puncte prezentate, autorul ne prezintă și al cincilea punct, despre tăria voinței, pentru că preotul trebuie să aibă ca țintă imitarea lui Hristos, să fie un *alter Christus*.

Dacă a vorbit despre integritatea fizică și despre autocontrol, părintele scoate în evidență și imperativul înțelepciunii preotului. Privind acest aspect, preotul dator este să aibă tact și prudență, pentru că el trebuie „simțit a fi necesar pentru comunitate, nu doar prin autoritate și cunoștințe, ci mai ales prin dragostea de semeni și prin implicarea sa printre și pentru cei mulți dați în grija sa părintesc-preoțească” și toate acestea fără a face abstracție de lumea reală. Din prudența preotului se naște și echilibrul sufletesc pentru că „a fi egal cu sine este descrierea atât a sublimității, cât și a dificultății misiunii sale, lucrare pe care o împlinește cu vocație și o înobilează prin ascultare”. Corelată de cele două însușiri de care trebuie să dea dovadă preotul, este și delicatetea în maniere, pentru că tot timpul preotul trebuie să dea dovadă de o ținută fizică și vestimentară exemplară. Dar pe lângă ținută, preotul mai trebuie să fie în primul rând modest și de omenie, cu o seriozitate specifică și în același timp, simplu și natural. Iată cinci însușiri care se leagă de înțelepciunea preotului, pentru că „preotul se va forma pe sine, prin valorificarea vocației, prin pregătire intelectuală și duhovnicească și prin ziditoare consultări, dar își va justifica misiunea doar prin raportare la Dumnezeu și oameni”. Iar pe lângă toate acestea, este necesar ca preotul să dea dovadă de tenacitate, pentru că „a fi tenace în cadrul preoției nu înseamnă doar a insista, ci și a discerne când o situație sau o persoană exced stării de normalitate sau de obișnuință, când un om sau o stare generată de oameni contravine binelui personal sau comunitar”.

Ultimul mare aspect legat de viața preotului îl reprezintă, în studiul părintelui Mihai, ofranda de sine a preotului, care trebuie să se manifeste în primul rând prin punctualitate, bună dispoziție, amabilitate, familiaritate, cinste, corectitudine și consecvență și prin neiuibirea de arginți. Iată opt însușiri ale vieții jertfelnice pe care trebuie să o ducă preotul. O viață în slujba lui Dumnezeu și a oamenilor. O viață bazată pe iubire care nu trebuie considerată „ca rezultat al unei îndatoriri. Iubirea nu este obligație profesională”, ci ea trebuie să pornească din adâncul sufletului și așa preotul nu va uita că este un colaborator al lui Dumnezeu în opera de mântuire.

Smerit, așteptându-și rândul să-i fie acordată atenția, ultimul studiu referitor la declarația de la Hirotonie, de multe ori rostită în grabă și nebăgată prea mult în seamă din cauza emoțiilor, îi pune în atenție viitorului preot că ceea ce spune în fața ierarhului nu sunt simple cuvinte, ci un legământ care-l va însoți toată viața.

Privind cartea în ansamblul ei, mărturia părintelui Constantin Necula ne exprimă clar în câteva cuvinte ceea ce autorul cărții face, pentru că încearcă „să identifice acele «teritorii» de memorie teologică deseori uitate, colmate de nisipul de aur al teologiei sistematice ori decomprimate de abundența datelor istoriografiei bisericești”. Și nu numai să identifice, ci autorul a și identificat „teritoriile” trecute cu vederea a ceea ce reprezintă Taina Preoției.

Lecturând cartea în întregime vedem calitatea preotului de fi aplecat spre cultură, de a conjuga cultura cu credința, de a avea pururea cu gândul la „cuvântul care zidește și la fapta care consolidează” de a ști că este apostolul iubirii, fiindcă iubirea îi amintește că „dragostea față de Dumnezeu și de oameni sunt eternele sale proprietăți” care-l vor ajuta să caute să simtă ceea ce înseamnă Hristos pentru fiecare în parte. Dacă la toate acestea mai adăugăm claritate exprimării și bogăția aparatului critic, argumentările făcute scripturistic, și mai ales din cuvintele Sfântului Ioan Gură de Aur, ale Sfântului Vasile cel Mare, ale părinților filocalici, ale operelor pastorale din România, dar și din Învățătura de Credință Ortodoxă bazată pe Dogmatica părintelui Dumitru Stăniloae, dar și a Moralei creștine, fac din lucrarea părintelui Mihai Ios, o lucrare de marcă în domeniul Teologiei Pastoralei românești. O lucrare de actualitate care ține conștiința trează a preotul că este și apostol în progresul din știință și din cultură.

ZI DE CRĂCIUN

Ninge altfel de Crăciun, cu speranțe, cu-amintiri -
Vin steluțe, reci podoabe pentru suflet, pentru brad ...
Fulgii albi aduc lumină și tot vin și vin și cad,
Îmbrăcând curat natura cu-ale cerului trăiri.

E și soare, dar și ninge ... nu adie pic de vânt -
Gândurile vin și pleacă, eu tot merg în drumul meu,
Aprind candelile pe rând și m-ajută Dumnezeu,
Să răzbat prin albul tot și la tata la mormânt.

Brad și lumânări tot pun la cei dragi departe duși ...
Sub atâta alb e pace și tristețe și lumină -
Ninge ca o mângâiere și e liniște deplină ...
Odihnească-se în pace tată, unchi, bunici, mătuși ...

Sufletește împăcată, pun lumini și-n brad, acasă -
Mă gândesc la cei plecați, mă gândesc la cei de-aici -
În a lumii mare roată ... Doamne cât suntem de mici ...
Mulțumesc, Părinte Bun, că de fiii Tăi îți pasă!

Ne-ai dat suflet, ne-ai dat minte și puterea de-a răzbi -
Fără Tine am fi singuri într-o lume mult prea mare ...
Se aud colinde dragi, e Crăciun, e sărbătoare ...
De la Tine, știm, Părinte, ce înseamnă a iubi .
Îmbrăcând curat natura, cu-ale cerului trăiri,

Fulgii albi aduc lumină și tot vin și vin și cad ...
Vin steluțe, reci podoabe, pentru suflet, pentru brad ...
Ninge altfel de Crăciun, cu speranțe, cu-amintiri ...

Dr. TEONA SCOPOS

SARA LUI CRĂCIUN

Într-o sară, sară mare
Sara lui Crăciun.
Pregătit de sărbătoare
Crăciun cel bătrân.
Auzi-i în grajdul Lui
Plânsul copilului.

Scutecel de bumbăcel
Pentru Fiul micuțel.
Și-a trimis în zbor
După Gașpar și Baltazar.
Și pe Fiul L-a botezat
Și Iisus nume l-a dat.

Împărat și Domn Preasfânt
În ceruri și pe pământ.
Împăratul tuturor
Până-n vecii vecilor!

ILONA GYURICZA

ACTUALITATEA BISERICESCĂ

Praznicul Nașterii Domnului la Timișoara

De praznicul Nașterii Domnului, mii de credincioși bănățeni au participat la Sfânta Liturghie, oficiată, în Catedrala Mitropolitană „Sfinții Trei Ierarhi” din Timișoara, de Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului, împreună cu un sobor de preoți și diaconi.

După otpustul sinaxei euharistice, Mitropolitul Banatului a rostit un cuvânt de învățătură, în cadrul căruia a vorbit despre valoarea incomensurabilă a omului, întrucât este „comoara lui Dumnezeu”. „Înlăcrimatul Dumnezeu își trimite Fiul în univers sa-i găsească neprețuita comoară pierdută. Și unde o caută Fiul lui Dumnezeu? Într-o peșteră, în întuneric. Acolo l-a găsit pe om. În peștera din Betleem s-au întâlnit Cerul cu pământul, Fiul lui Dumnezeu cu omul, comoara lui Dumnezeu. Ce comoară scumpă este omul! Tatăl îl răscumpără pe om prin jertfa Fiului Său: <<Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică>> (Ioan 3, 16)”.

Imediat după slujbă, la reședința mitropolitană, a avut loc recepția oficială, la care au participat reprezentanții cultelor religioase din Banat, reprezentanții autorităților locale și județene, personalități ale vieții culturale publice din Timișoara și din țară, academicieni, clerici, profesori universitari, scriitori, reprezentanți ai Uniunii Artiștilor Plastici din România și membrii Corului Catedralei Mitropolitane, care au interpretat mai multe colinde tradiționale românești.

Seara, după slujba Vecerniei, în monumentalul lăcaș de cult din capitala Banatului, a avut loc concertul tradițional de colinde, susținut de Corul Catedralei Mitropolitane.

Patru ani de la întronizarea Înaltpreasfințitului Mitropolit Ioan al Banatului

Se împlinesc la 28 decembrie patru ani de la întronizarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Ioan, în scaunul de Arhiepiscop al Timișoarei și Mitropolit al Banatului. Urmare alegerii de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din ziua de 16 decembrie 2014, duminică 28 decembrie 2014, în catedrala mitropolitană din Timișoara avea loc ceremonia de întronizare a celui de al treilea Mitropolit de la restaurarea Mitropoliei din vremurile moderne (1947).

Au trecut patru ani de lucrare pastoral-misionară a Chiriahului nostru în eparhia aceasta și în întreaga Mitropolie a Banatului.

Însoțim aceste rânduri cu bunele noastre doriri de bine pentru Întăistătătorul Mitropoliei Banatului de astăzi, rostind încă odată, rugăciunea de pomenire a ierarhului de după momentul prefacerii din cadrul Sfintei Liturghii: *Întâi pomeniște Doamne pe Înaltpreasfințitul Arhiepiscopul și Mitropolitul nostru Ioan, pe care îl dăruiește sfintelor Tale biserici în pace, întreg, cinstit, îndelungat în zile, drept învățând cuvântul adevărului Tău!*

Sfințirea picturii catedralei arhiepiscopale din Arad

Duminică, 9 decembrie, Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului, alături de un sobor de ierarhi ai Bisericii noastre, a sfințit pictura Catedralei Arhiepiscopale „Sfânta Treime” din Arad. Împreună cu Mitropolitul Banatului au slujit: IPS Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, PS Părinte Lucian, Episcopul Caransebeșului, PS Părinte Sofronie, Episcopul Oradiei, PS Părinte Gurie, Episcopul Deveii și Hunedoarei, PS Părinte Siluan, Episcopul Ortodox Român al Ungariei și locțiitor de Episcop al Daciei Felix, PS Părinte Paisie, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei, PS Părinte Emilian Crișanul, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Aradului. La sfânta slujbă a asistat și PS Părinte Daniil Stoenscu.

Evenimentul a început cu săvârșirea Sfintei Liturghii în Catedrala Arhiepiscopală arădeană, de către numerosul sobor de ierarhi, preoți și diaconi, sub protia Mitropolitului Ioan al Banatului, în prezența oficialităților centrale și locale, a conducerii celor două universități arădene, a primarilor din localitățile însemnate ale județului, a sutelor de credincioși veniți din cuprinsul eparhiei și a celor învecinate.

Cuvântul de învățătură a fost rostit de către Preasfințitul Părinte Daniil, care a explicat pericopa evanghelică a duminicii, despre tămăduirea femeii gârbove (Luca 13, 10-17). Preasfinția Sa a făcut amintire în cuvântul său și de cele două sfinte pomenite astăzi, Sfânta Ana, mama Sfintei Fecioare Maria și Sfânta Prorociță Ana, mama Prorocului Samuel. Fiind în Anul Centenar, Preasfințitul Părinte Daniil a făcut o comparație între ridicarea femeii gârbove, prin minunea săvârșită de Mântuitorul Hristos și „ridicarea” Transilvaniei prin Marea Unire de la 1918.

La finalul Sfintei Liturghii, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Ioan, împreună cu soborul de ierarhi, preoți și diaconi a săvârșit slujba de sfințire a picturii catedralei.

Imediat după sfințire, Mitropolitul Banatului a dat citire Mesajului Preafericitului Părinte Patriarh Daniel cu prilejul sfințirii picturii Catedralei Arhiepiscopale „Sfânta Treime” din Arad, intitulat: *„Catedrala Sfânta Treime din Arad – o bucurie pentru Centenarul Marii Uniri din 1918”*. În cuvântul său, Părintele Patriarh Daniel a evidențiat că *„Aradul, ca cetate a Marii Uniri, a format un adevărat nucleu de intelectuali români, care au înțeles că libertatea românilor din Transilvania se poate realiza doar prin unirea lor cu Regatul României”*. *„Uniți în jurul unor personalități de seamă, precum Vasile Goldiș, care a fost secretar eparhial al Episcopiei Aradului, patriot vizionar și om de înaltă cultură, considerat de Octavian Goga „Părinte al Patriei”, arădenii au desfășurat o perseverentă activitate națională, cu inițiative de mare însemnătate pentru realizarea dorinței de unitate națională românească”*, a precizat Preafericirea Sa.

Pomenirea eroilor martiri din Decembrie 1989

Luni 17 decembrie, la Catedrala Mitropolitană din Timișoara a fost oficiată slujba de pomenire a eroilor Revoluției din Decembrie 1989, care au luptat în urmă cu 29 de ani pentru demnitatea și libertatea poporului român. La eveniment a participat Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului, care, împreună cu un sobor de preoți, a oficiat slujba Parastasului, la finalul căreia a rostit o alocuțiune, în care a evidențiat jertfa, dragostea de țară și credința eroilor din decembrie 89.

La slujbă au participat oficialități locale și județene, numeroși revoluționari, membri ai familiilor celor uciși în Revoluție, asociații și fundații, care prin activitatea lor permanentizează memoria celor care și-au dat viața în decembrie 1989.

După slujba Parastasului au fost depuse coroane la Monumentul Crucificării din fața catedralei mitropolitane. Totodată, la Cimitirul Eroilor din Calea Lipovei, Cimitirul Săracilor din Calea Lipovei, reprezentanți ai

municipalității, ai asociațiilor și fundațiilor de revoluționari au depus coroane și au păstrat momente de reculegere în memoria celor căzuți în Revoluția din 1989.

Concert de colinde la catedrala mitropolitană

La Catedrala mitropolitană „Sfinții Trei Ierarhi” din Timișoara au răsunat, Duminică 16 decembrie, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului, glasul cetelor de colindători. Monumentalul lăcaș de cult a găzduit cea de-a patra ediție a Festivalului Internațional de colinde „Leru-i, Doamne, Ler”.

La această ediție a festivalului de colinde au susținut recitaluri cinci formații corale: Corul Catedralei Mitropolitane din Timișoara, condus de pr. Dan Dragomir, Corul Grănicerii Văii Bistrei din Voislova, dirijat de Firuț Mihuț; Corul „Învierea” al Parohiei Ortodoxe Române din Foeni, condus de pr. Nicolae Strizu, Corul cadrelor didactice „Raspevani profesori” din Vârșeț (Serbia), condus de Marina Kliska; Corul studenților teologi de la Facultatea de Litere, Istorie și Teologie din Timișoara, dirijat de pr. Radu Bogdan.

Moderatorul evenimentului a fost părintele Zaharia Pereș, consilier cultural al Arhiepiscopiei Timișoarei. La final, în semn de grațitudine și de apreciere pentru activitatea misionară, de a transmite mesajul evanghelic mântuitor al Fiului lui Dumnezeu generațiilor succesive de creștini, Mitropolitul Banatului a oferit tuturor corurilor prezente câte o diplomă de participare, dar și daruri.

Casă nouă pentru o familie din Satchinez

La aproximativ 30 km de Timișoara, în localitatea Satchinez, o familie de creștini trăiește la marginea sărăciei, dar luptă pentru siguranța celor 7 copii ai lor și pentru educația lor. Au bătut la mai multe uși, dar singura care s-a deschis a fost ușa bisericii din Dumbrăvița, situată în proximitatea Municipiului Timișoara, unde au găsit sprijin la

părintele Vasile Baboș. Acesta de mai mulți ani oferă sprijin material, dar și duhovnicesc familiei lăncu din Satchinez. Preotul Vasile a contribuit la coșul zilnic de alimente pentru această familie numeroasă, aflată în dificultate. Tatăl copiilor a muncit în construcții, dar s-a îmbolnăvit grav, nemaiputând să aducă hrana cea de toate zilele pentru întreaga familie.

Cunoscând problema majoră a acestei familii, preotul din Dumbrăvița a apelat la ajutorul Părintelui Mitropolit Ioan, care, mișcat de credința acestora, a făcut tot posibilul ca și această familie să beneficieze de o casă nouă.

Astfel, Chiriarul Banatului alături de alți oameni de bine, au pus mână de la mână pentru a ridica această casă pentru familia aflată în dificultate, și care încearcă din răsuputeri să ofere și o educație copiilor lor.

În ajunul Marelui Praznic al Nașterii Domnului, Înaltpreasfințitul Părinte Ioan a înmănat cheile casei și a dăruit o icoană a Maicii Domnului acestei familii, care a avut multă credință în Dumnezeu. Dovada că rugăciunea le-a fost împlinită este aceea că nu s-au oprit din strigătul către Tatăl Ceresc, până ce nu au primit ceea ce inima lor cerea în ascuns.

Slujire arhierescă la catedrala mitropolitană

În Duminica a 31-a după Rusalii, sute de credincioși au venit la Catedrala Mitropolitană din Timișoara, pentru a participa la Sfânta Liturghie, oficiată de Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului, împreună cu un sobor de preoți și diaconi. După otpustul Dumnezeieștii Liturghii, Mitropolitul Banatului, împreună cu soborul slujitor, a oficiat slujba de pomenire pentru toți participanții la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, din 1 decembrie 1918, eroii căzuți în luptă,

cei deportați în lagăre și întemnițați între anii 1914-1918. La final, Înaltpreasfinția Sa a rostit un cuvânt de învățătură, în care a explicat fragmentul evanghelic duminical.

Imediat după sinaxa euharistică, la Muzeul Catedralei Mitropolitane a fost vernisată expoziția cu tema: „Făuritorii Marii Uniri”, expoziție de portrete a maestrului Ștefan Popa Popa's cu personalitățile marcante ale Marii Uniri. Expoziția este rodul trudei unui grup de istorici și a geniului creator al maestrului Ștefan Popa Popa'S ca un prinos de recunoștință adus celor care, prin cuvânt, faptă și jertfă, demne de laudă, au înfăptuit, în condițiile grele ale terminării Marelui Război, Unirea cea Mare, a Basarabiei, Bucovinei, Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului, cu țara mamă, România.

Vizită la sediul fundației „Pentru Voi”

Pe data de 3 decembrie, în întreaga lume se sărbătorește Ziua Internațională a persoanelor cu dizabilități. Cu acest prilej Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului a efectuat o vizită la sediul Fundației „Pentru Voi” situată pe strada Anton Bacalbașa 65 din Timișoara.

Aici, Părintele Mitropolit a fost întâmpinat de către dna Laila Onu, președintele fundației și de personalul calificat, care se îngrijește de

beneficiarii Centrului de zi. Înaltpreasfinția Sa a adus daruri acestor persoane constând în articole de îmbrăcăminte și produse alimentare. Acceptând invitația dnei Laila Onu, IPS Ioan a vizitat atelierele de creație, unde acești oameni lucrează pentru a fi de folos lor, Centrului de zi, unde locuiesc, dar și comunității. Aceștia reușesc sub îndrumarea personalului specializat să confecționeze articole de print, felicitări, afișe, ornamente specifice sărbătorilor de iarnă, primăvară, precum și alte obiecte *hand made*.

La final, Părintele Mitropolit a luat masa împreună cu beneficiarii Centrului de zi și a semnat în cartea de onoare a fundației, unde a specificat că și acești oameni, deși au grave deficiențe intelectuale, sunt frații noștri întru Hristos.

În prezent, Fundația „Pentru Voi” oferă servicii sociale pentru 200 de adulți cu dizabilități intelectuale și familiile acestora.

Eveniment al Facultății de Teologie din Timișoara

Joi, 6 decembrie, de praznicul Sfântului Ierarh Nicolae, la biserica parohiei Timișoara Fabric s-a săvârșit Sfânta Liturghie de către părinții slujitori ai parohiei, împreună cu părintele conf. dr. Nicolae Morar, șeful catedrei de Teologie din cadrul Facultății de Litere, Istorie și Teologie din Timișoara și părinții profesori ai Facultății. Au mai slujit părintele exarh Simeon Stana și părintele protopop Mircea Szilagy de la protopopiatul Timișoara II. De față au fost domni profesori, personal auxiliar de la Facultatea de Litere, Istorie și Teologie și studenți ai Facultății, de asemenea numeroși credincioși.

Cuvântul de învățătură a fost rostit de părintele Marius Florescu de la Centrul eparhial.

La finalul Sfintei Liturghii mai mulți copii de la școli din cuprinsul parohiei, au interpretat câteva colinde.

După acest moment, părintele paroh Cosmin Panțuru a rostit un cuvânt de felicitare pentru părintele conf. dr. Nicolae Morar, care a împlinit 65 de ani de viață și 40 de ani de activitate didactică și care și-a sărbătorit și onomastica.

Cu vădită emoție a răspuns părintele sărbătorit, care a mulțumit pentru acest moment deosebit și a prezentat credincioșilor pe fiecare părinte slujitor în parte.

A fost oferit și volumul apărut cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Ioan al Banatului, care cuprinde articole și studii ale unor ierarhi, clerici și teologi din țară: 1993-2018. *Un sfert de veac de învățământ teologic superior la Timișoara. Părintele conf. dr. Nicolae Morar – patru decenii de activitate și 65 de ani de viață* (Editura Astra Museum și Editura Partoș, 2018, 364 pp.).

Simpozion internațional la Giarmata Vii

Sâmbătă, 8 decembrie s-a desfășurat în parohia Giarmata Vii un eveniment religios-cultural cu binecuvântarea și slujirea Înaltpreasfințitului Mitropolit Ioan al Banatului.

La orele dimineții au fost sfințite Monumentul Eroilor și bustul revoluționarului pașoptist Avram Iancu (1824-1872) de către un sobor de preoți sub protia Înaltpreasfințitului Mitropolit. Au slujit cu acest prilej P. On. Părinți Ioan Bude și Mircea Szilagy, protopopi ai Protopopiatelor Timișoara I și Timișoara II, P. C. Părinți Vasile Suciu, parohul locului, Ioan Mermeze, slujitor la parohia Giarmata Vii, preoții de la Ghiroda, Bucovăț, Dumbrăvița, Pișchia și Timișoara (Aeroport, Freidorf, Pădurea Verde).

De la biserica parohială cu hramul „Nașterea Maicii Domnului” până la Căminul Cultural

unde s-au desfășurat activitățile culturale, invitații și localnicii au mers în procesiune cu steag tricolor purtat de elevii Școlii Gimnaziale din Ghiroda împreună cu profesorii lor și oficialități locale și județene.

Simpozionul Internațional „Contribuții ale Bisericii Ortodoxe Române la desăvârșirea statului național unitar român” a debutat printr-o rugăciune în sala mare a Căminului din localitate. Cuvântul de deschidere a aparținut Acad. Păun Ion Otiman iar cel de binecuvântare Înaltpreasfințitului Ioan.

Copiii de la Școala din Ghiroda și cei de la cea din Giarmata Vii au pregătit un bogat program sărbătoresc compus din poezie și cântec patriotic. „Legenda României” și-a prezentat fiicele ei.

Lucrările Simpozionului au debutat cu referatul „Doi francezi celebri – Generalul Henri Mathias Bertholot și Prof. Emmanuel de Maratonne – cum au cunoscut poporul român și România”.

Au pregătit comunicări: academicieni, profesori universitari, cercetători științifici, scriitori, economiști, profesori, muzeografi, protopopi și preoți. Toate aceste contribuții au fost publicate în volumul coordonat de părintele Vasile Suciș și tipărit la Editura Partoș a Arhiepiscopiei Timișoarei în 284 p..

Tematica a acoperit evenimentele din apropierea Marii Unirii din 1 Decembrie 1918, evenimentul de la Alba Iulia în plan internațional, național, al Bisericii dar și fapte și evenimente ale istoriei locale și culturii bănățene ș. a..

Basarabia a fost reprezentată la sărbătorirea Unirii de la 1918 de la Giarmata Vii de dl. Vasile Frunză, primarul com. Răculești din Republica Moldova cu o delegație din localitate. Aceștia au interpretat două colinde din sat: „Sculați voi români plugari” și „Azi e ziua lăudată”.

În partea a doua a Simpozionului au fost lansate 4 volume. Între acestea amintim volumul *Relatări din Primul Război Mondial prezentate în presa ecleziastică din Banat*, Editura Tritonic, București, 2018, 302 p. (autor Maria Alexandra Pantea). Cartea prezentată de Dr. Florin Popovici a fost definită ca o istorie a destinului personal prin diverse relatări care au fost publicate în presa bisericească bănățeană. Al doilea volum, o plachetă de versuri intitulată *Destăinuiri*, Editura Kult, București, 2018, 43 p., autor Vasile Derunc (pseudonimul literar al părintelui Vasile Suciș). Cartea oferă cititorilor crezul poetului, o poezie mărturisitoare încadrată în Trilogia vieții autorului: „Plecarea”, „Întoarcerea”, „Regăsirea”. Durerea, dorul, nostalgia după satul natal își găsește plinirea în Regăsirea întru credință.

Simpozionul s-a încheiat prin colindă și cântec național interpretat de Corul Parohiei dar și Ansamblul Folcloric din localitate cu participarea prof. Carmen Biruescu și Ramona Sarchiz.

O zi de rugăciune, cântec și rostire românească realizată prin grija și efortul P. On. părinte Vasile Suciș împreună cu câteva instituții partenere: Academia Română, filiala Timișoara, Mitropolia Banatului, Consiliul Județean Timiș, Consiliul Local și Primăria Ghiroda, Universitatea de Vest, Liceul de Arte Plastice din Timișoara, Muzeul Satului Bănățean, Asociația Publiciștilor Presei Rurale din Banat și Școala Gimnazială din Ghiroda.

Din partea Parohiei Birda a participat la lucrările Simpozionului părintele dr. Valentin Bugariu care a pregătit comunicarea „Crâmpie de luptă națională pentru Unire la Gătaia”.

Ziua Națională a României sărbătorită la Lugoj

Ziua de 1 Decembrie a fost sărbătorită și în orașul de pe Timiș printr-un ceremonial religios militar. Activitatea a avut loc în centrul orașului, în fața binecunoscutului monument al *Soldatului cu pușca* și a debutat cu întâmpinarea oficialităților locale și cu intonarea Imnului de Stat al României.

A urmat oficierea serviciului religios către un sobor de preoți din oraș, având în frunte pe P. On. Ioan Cerbu, Protopopul Lugojului. Manifestarea a continuat cu discursul Domnului Primar, Prof. Ing. Francisc Boldea și cu depuneri de coroane

și jerbe de flori din partea Primăriei, Armatei, Poliției, Pompierilor, a formațiunilor politice, veteranilor de război și asociațiilor de revoluționari.

Activitatea a luat sfârșit printr-o defilare a militarilor din cadrul Batalionul 183 Artilerie Mixtă General „Ion Drăgalina” Lugoj, a Poliției Municipale, a Poliției Locale și a Pompierilor din oraș.

Taina Sfântului Maslu în parohia Ferendia

Duminică, 9 decembrie a fost oficiată Taina Sfântului Maslu de obște în biserica cu hramul „Adormirea Maicii Domnului” din parohia Ferendia.

La inițiativa P. C. Părinte Tiberiu Dan Gherasim, parohul locului au slujit P. On. Părinte Ioan Prisăcean, protopopul Detei și P. C. Părinți Valentin Bugariu (parohia Birda), Zoran Milovanov (parohia Berecuța), Damian Griguță (parohia Gherman) și Sebastian Andrei Petrescu (parohia Percosova).

Cuvântul de învățătură a fost susținut

de Preaonoratul Părinte Protopop, care pornind de la Evanghelia Duminicii (Luca 13, 10-17) a vorbit de stăruința în credință a femeii gârbove care căuta vindecare în sinagogă. Aceasta o și primește vindecare. Gârbovirea este și un simbol al greutății patimilor și păcatelor. La final a dorit tuturor credincioșilor sărbători binecuvântate cu lumină și speranță.

După Taina Sfântului Maslu, preoți și credincioși au cântat colinde.

Concert de colinde în biserica din Sângeorge

Duminică, 16 decembrie, după otpustul Sfintei Liturghii a avut loc în biserica cu hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din localitatea Sângeorge, filie a parohiei Birda, cea de-a II-a ediție a Concertului de Colinde „Vin colindătorii cum veneau odată...”.

Conceput ca vestire a Nașterii Domnului și destinat copiilor, activitatea se dorește o promovare a colin-

delor tradiționale românești, a mesajului acestora dar și a măiestriei interpretative. Au colindat anul acesta șase copii din parohie și filie: Scrofan Tudor, Filip Bogdan, Birdean Daria, Bud Darian, Țibuleac Roberta și Scrofan Denisa. Pe lângă colinde tradiționale au fost interpretate unele cu caracter local: „Pleacă Lina la fântână” dar și altele aparținând altor provincii folclorice: „Am pornit cu colindatul”.

Prin toate colindele interpretate au fost împărtășite valori ale spiritualității românești: iubirea de țară, munca, ospitalitatea și dărnicia, s-au făcut urări de belșug și sănătate celor colindați.

Praznicul Nașterii Domnului în parohia Birda

Praznicul Nașterii Domnului a fost pregătit de cete de colindători care au vestit credincioșilor de apropierea praznicului. În Ajun de Crăciun a fost oficiată Vecernia unită cu Litia.

În prima zi de Crăciun a fost oficiată Utrenia urmată de Sfânta Liturghie. La momentul potrivit mai mulți copii și tineri din parohie s-au împărtășit cu Trupul și Sângele Domnului.

La priceasnă a fost citită „Pastorală la Nașterea Domnului” a Înaltpreasfințitului Mitropolit Ioan.

După otpustul Sfintei Liturghii mai mulți copii au vestit bucuria Nașterii Domnului. Prin glasul cristalin, portul

popular al acestora și clinchet de clopoței Pruncul Iisus și-a găsit sălaș și în sufletele credincioșilor din Birda.

Atât colindătorii, cât și toți copiii au primit daruri din partea parohiei. Credincioșii au primit numărul 28 al revistei de cultură și religie rurală „Arhanghelul”. Publicația a fost însoțită de un calendar creștin-ortodox de buzunar pe 2019.

Filantropie în parohia Sânnicolau Mare

Între activitățile pastorale și misionare ale Bisericii Ortodoxe Române din Sânnicolau Mare, se regăsește și activitatea filantropică a Comitetului parohial „Sfântul Ierarh Nicolae”.

„Săptămâna milei creștine”, săvârșită după îndemnul Mântuitorului: *“Căci flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și Mi-ați dat să beau; străin am fost și Mi-ați primit”* (Matei 25,35), a adus bucurie și mângâiere în familiile nevoiașe ale parohiei.

Înainte de Crăciun, am vizitat 40 de familii nevoiașe la domiciliu, dăruindu-le alimente și îmbrăcăminte, apoi

ne-am deplasat la Spitalul Orășenesc Secția Pediatrie și Secția Cronici unde sunt bătrâni bolnavi și neputincioși, (unii fără aparținători), pentru a le arăta că nu sunt singuri. Prin prezența noastră repetată și prin cele dăruite am dorit să le umplem sufletul de bucurie.

Acțiunea noastră a determinat de-a lungul timpului implicarea multor oameni cu suflet, astfel că în Ajunul Crăciunului am continuat filantropia împreună cu angajații ISU Banat, subunitatea de Pompieri Sânnicolau Mare la alte cazuri sociale.

Sperăm că astfel Nașterea minunată a Pruncului Iisus, a fost petrecută într-o adevărată Lumină de sărbătoare, iar binecuvântarea Cerească s-a revărsat peste toți credincioșii parohiei noastre (a consemnat **preot Călin Cioban**).

Militarii lugojeni, în acțiuni sociale

Batalionului 183 Artilerie Mixtă General „Ion Dragalina” Lugoj a fost atent în zilele de sărbători și și-a îndreptat privirile și asupra generațiilor din care fac parte părinții și bunicii noștri. În acest sens la inițiativa domnului comandant, Col. Ion Teca, împreună cu Asociația Militar Culturală „Sfântul Gheorghe” și Clubul Lions „Ana Lugojana” a fost demarată o acțiune social-filantropică la Căminul de Seniori „Anita Heim” unde au fost distribuite alimente necesare bunei funcționări a bucătăriei instituției, precum și diferite daruri ce au fost împărțite vârstnicilor. Bătrânii au fost încântați și de colindele interpretate de către

militarii lugojeni și de către oaspeții de la Ansamblurile „Perla Banatului” și „Voinicelul”. Grupurilor amintite s-a alăturat și solistul de muzică populară Dorin Biriș (Coșbuc).

Activitatea a luat sfârșit printr-un dialog între oaspeți și bătrânii instituționalizați în acest cămin. Acțiunea militarilor vine în urma unei activități de donare de sânge ce a avut loc zilele trecute la Spitalul Municipal „Dr. Teodor Andrei”, în urma căreia participanții au donat din proprie inițiativă tichetele valorifice primite pentru acțiuni caritabile.

Piatra de temelie pentru Căminului de seniori „Anita Heim” a fost pusă în anul 1992, iar doi ani mai târziu, instituția a început să funcționeze, inaugurarea având loc la 23 martie 1994, când și-a deschis și porțile pentru bătrânii care nu mai puteau fi ajutați de familiile lor. La ora aceea, Lugojul nu dispunea de un cămin de bătrâni, toți vârstnicii asistați fiind transferați la Centrul de la Găvojdia. În momentul de față instituția are în grijă un număr de 22 de persoane (a consemnat **preot militar al Garnizoanei Lugoj, Emanuel Gafița**).

Campanie umanitară la parohia Jdioara

În perioada 1-22 decembrie, în prag de sărbătoare a Nașterii Mântuitorului Iisus Hristos a avut loc campania umanitară „În ajutorul lui Moș Crăciun”, în parohia Ortodoxă Jdioara cu hramul *Sfinții Apostoli Petru și Pavel* din Protopopiatul Lugoj.

Campania a avut ca scop principal aducerea pe chipurile unor copilași din familii defavorizate, lumină și zâmbet, prin oferirea unor daruri constând în ghetuțe, gece și căciuli, dulciuri, dar și alimente neperisabile. Acest lucru a fost posibil cu implicarea tinerilor voluntari din parohia noastră, care au arătat multă dragoste și dăruire în misiunea lor, a credincioșilor din parohie care au răspuns afirmativ inițiativei noastre, dar și a unor sponsori din orașele apropiate. Astfel, în cadrul acestei campanii, s-a adunat suma de 4200 lei, din care au fost achiziționate 14 perechi de ghetuțe, 14 gece groase de iarnă, 14 căciuli și multe alte accesorii vestimentare, toate fiind noi.

Toate acestea au fost dăruite în Duminica dinaintea Nașterii Domnului, 23 decembrie, după Sfânta și Dumnezeiască Liturghie și au fost împărțite de către tinerii implicați tuturor beneficiarilor, simțind și trăind real bucuria de pe chipurile lor. Se cuvine să mulțumim pe această cale Bunului Dumnezeu care ne-a ajutat să împlinim ceea ce ne-am propus, credincioșilor ce au ajutat la aducerea bucuriei în inimile acestor copilași în prag de mare Praznic Împăărătesc, dar și tuturor sponsorilor implicați. „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire!”.

Festival de colinde la parohia Timișoara, Zona Dacia

La biserica cu hramul „Pogorârea Sfântului Duh” a Parohiei Timișoara - Zona Dacia, s-a desfășurat sâmbătă 8 și duminică 9 decembrie, festivalul coral de colinde „Cântecele Betleemului”, ajuns la a XIV-a ediție.

Moderatorul evenimentului a fost pr. protopop Ioan Bude, Protopopiatul Timișoara I, care a evidențiat în cuvântul său caracterul de uniune al colindelor tradiționale, și în acest mod se împlinește cuvântul Scripturii din Evanghelia de la Ioan capitolul 17, 21.

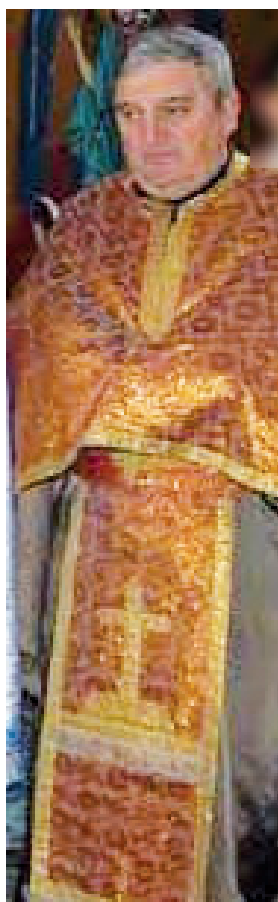
Timp de două zile, evenimentul a întrunit în acest an 13 coruri și grupuri vocale: Corul „Apostolia” a Parohiei Timișoara Viile Fabric, Corul „Inocentia”, al Parohiei Timișoara-Zona Dacia, Corul Sfântul Dimitrie al Parohiei Dudeștii Noi, Corala Ortodoxă „Filaret Barbu” a Protopopiatului Lugoj, Corul „Doina Banatului” al Parohiei Timișoara-Iosefin, Corul „Theofora Dacica Timisiensis” al Parohiei Timișoara – Zona Dacia, Corul „Soarelui” al Școlii Gimnaziale Nr. 30 din Timișoara, Corul claselor de Teologie Ortodoxă din cadrul Colegiului Național Pedagogic „Carmen Sylva”, Timișoara, Corul Armonia al Parohiei Săcălaz, Corul Învierea al Parohiei Foeni, Corul vicariatului Greco-Catolic Timișoara 700, Corul Catedra-

lei Ortodoxe Sârbe Timișoara-Cetate și Corala „Epifania” al Protopopiatelor Ortodoxe Române din Timișoara.

Juriul Festivalului de colinde „Cântecele Betleemului” a fost format din părintele arhimandrit Simeon Stana, exarhul Mănăstirilor din Arhiepiscopia Timișoarei, preotul lect. dr. Marius Florescu de la Facultatea de Teologie din Timișoara, dirijorul și compozitorul Costin Gheorghe de la Filarmonica Banatul din Timișoara și Prof. univ. dr. Ovidiu Giulvezan de la Facultatea de Muzică din Timișoara.

La final, din partea parohiei Timișoara-Dacia, toate ansamblurile corale au primit daruri, diplome și flori, pentru interpretarea frumoaselor colinde românești, ce au adus în sufletul credincioșilor prezenți bucuria Nașterii Domnului Iisus Hristos.

Părintele pensionar Livius Dirina a trecut la Domnul

În dimineața zilei de 17 noiembrie 2018, a trecut la cele veșnice preotul pensionar Livius Dirina.

Preotul Livius Dirina s-a născut la data de 12 noiembrie 1950 în localitatea Becicherecu Mic, din părinții Constantin și Letiția. La Rusaliile anului 1951 familia a fost dusă în Bărăgan. După întoarcerea din Bărăgan a urmat școala primară în satul natal, apoi Seminarul teologic din Caransebeș pe care l-a absolvit în anul 1971. A fost hirotonit preot pe seama parohiei Lunga, unde a funcționat de la data de 01 ianuarie 1973 până la data de 1 ianuarie 1975, când a fost transferat la parohia Obad unde a slujit până la data de 25 iulie 1978. La data de 1 aprilie 1986 a fost numit preot la parohia Macedonia, unde a funcționat până la data de 1 iunie 1993, când a fost transferat la parohia Cebza, unde a slujit până la data de 1 decembrie 2011, când a cerut pensionarea anticipată.

Duminică, 18 noiembrie, rămășițele pământești ale preotului Livius Dirina au fost depuse în biserica din parohia Obad. Prohodirea a fost săvârșită în ziua de luni, 19 noiembrie, de un sobor de 9 preoți, în frunte cu protopopul Ioan Prisăcean, care a rostit și un cuvânt din partea Chiriarhului

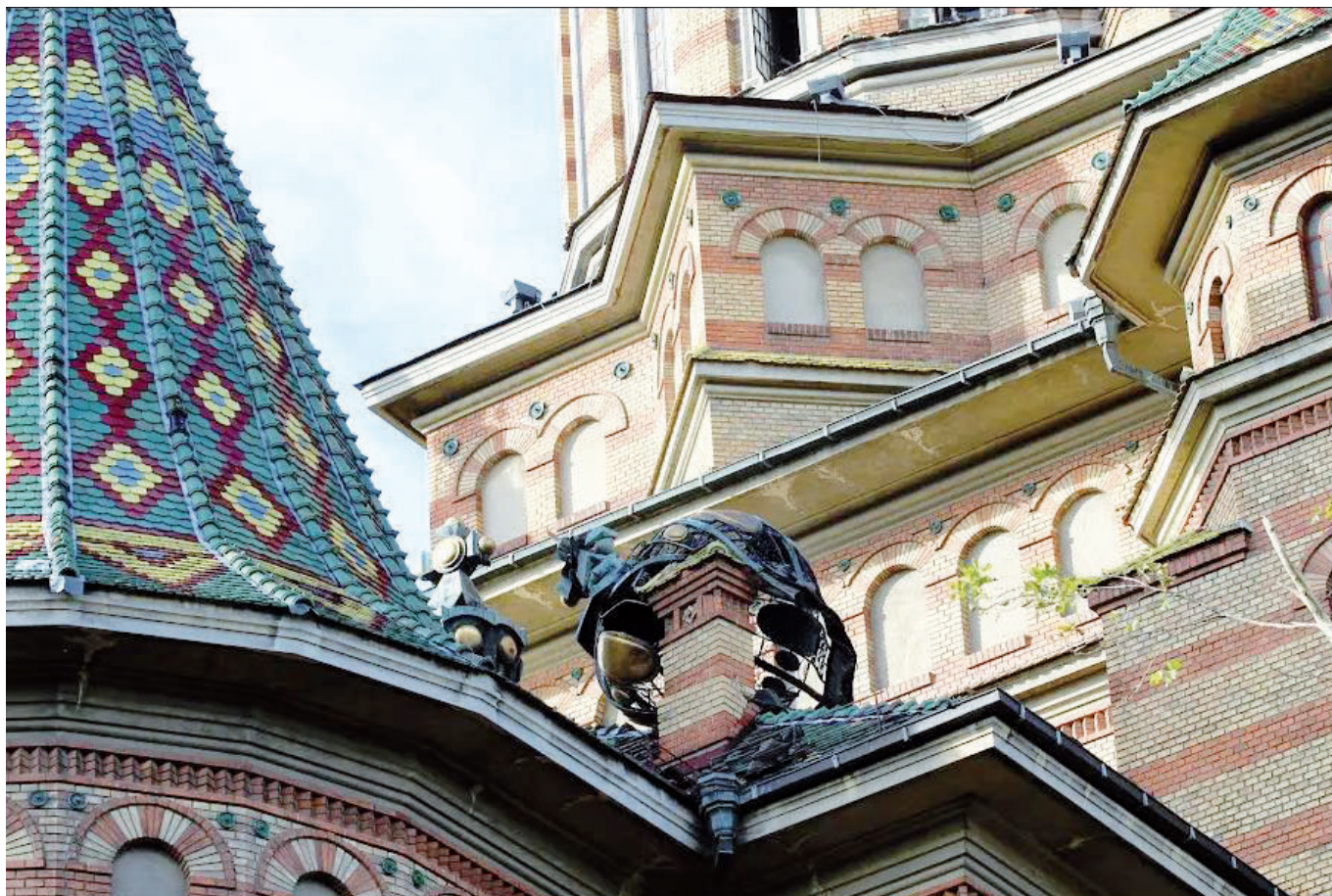
Trupul neînsuflețit al preotului a fost condus de membrii familiei, rude și credincioși din Obad, Cebza și Macedonia, la cimitirul din Obad, unde a fost depus în cavoul familiei, alături de al soției Zoia Dirina, cu care a fost căsătorit din anul 1977 și cu care a avut 2 copii, Alin-Liviu Dirina, născut la data de 27 iulie 1978 și Claudiu Ciprian Dirina, născut la data de 2 decembrie 1990.

Dumnezeu să-l odihnească în pace, împreună cu toți dreptii Săi!

REPARAȚII IMPORTANTE LA CATEDRALA MITROPOLITANĂ DIN TIMIȘOARA

Arhidiacon ing. TIMOTEI ANIȘORAC

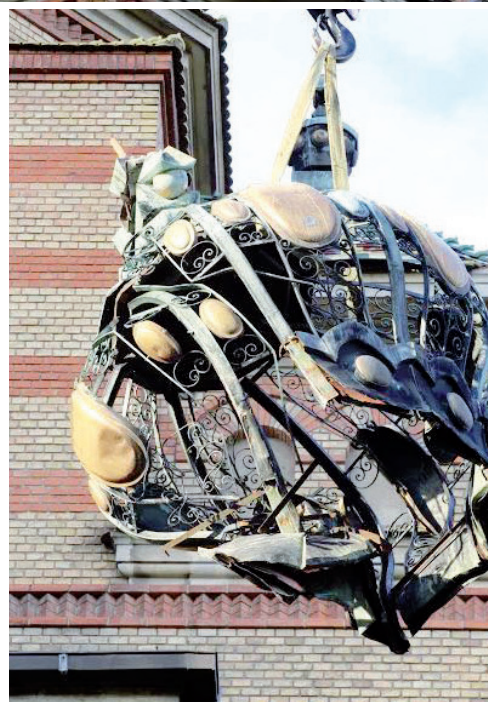
- Consilier Patrimoniu și Construcții Bisericești (Coordonator General de Proiect)

În cursul anului 2018, în urma unor evenimente nefericite și mai ales a furtunilor vijelii din 17 septembrie 2017, când s-au produs avarii importante la turnurile și acoperișurile bisericilor și caselor parohiale la 36 de obiective, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Mitropolit Ioan al Banatului, prin grija sectorului Patrimoniu și Construcții Bisericești au fost remediate pagubele prin: restaurarea integrală și montarea crucii ornament cu mitră din zona altarului și hornul de pe absida altarului, reparațiile avariilor la nivelul învelitorii din țiglă solzi la toate turnurile și acoperișurile la Catedrala Mitropolitană din Timișoara și s-au executat și repus pe poziție cu ajutorul macaralelor turnurile bisericilor Ghilad, Toager, Remetea Mare, Voiteg, Beragsau Mare, Vucova, Bichigi și Valcani.

Activitatea de restaurare a crucii ornamentale tip mitră-corespondentă turnului altarului catedralei Mitropolitane din Timișoara "Sfinții Trei Ierarhi"- monument istoric au constat din:

- refacere cadru suport din profile metalice tip L, galvanizate și vopsite în câmp electrostatic;
- refacere ornamente din platbande de cupru;
- restaurare și remodelare lentile din cupru, zincare în baie electrostatică, aurire lentile și bulb cruce cu aur de 24 karate în câmp electrostatic;

- montaj și fixare pe suport turn cu ajutorul a doua macarale, echipe de alpiniști, pompieri la o înălțime de 40 m.

Operațiunea de restaurare a crucii ornamentale de tip mitră, a fost o acțiune dificilă pentru că s-a pierdut capacitatea de a construi și restaura cu tehnici și materiale de la nivelul anului 1946 (tinichii mai în vârstă din ateliere din orașul Lugoj).

Au fost obținute toate avizele necesare. Expertiza tehnică a fost elaborată de prof. dr. ing. Marin Marin. Proiectul de arhitectură și schițe de montaj au fost realizate de arhitect Dan Martin Lescoiu. Au fost obținute avize de la Direcția Regională de Cultură și Patrimoniu, precum și autorizația de construire în regim de urgență - eliberată de Primăria Municipiului Timișoara.

AGENDA ÎNALTPREASFINȚITULUI PĂRINTE MITROPOLIT IOAN AL BANATULUI

1 noiembrie

- A prezidat examenul pentru obținerea gradului profesional I în preoție, respectiv colocviul de admitere la gradul I, desfășurat în Sala festivă a Centrului Eparhial.

5 noiembrie

- A primit pe doamna prof. univ. dr. ing. Florica Manea, de la Universitatea Politehnică Timișoara.

6 noiembrie

- A primit pe domnul Florin Bucur, primarul localității Moșnița Nouă, dimpreună cu preotul paroh Ionică Gâță, din localitate.

7 noiembrie

- A primit pe preotul paroh George Moșneguțu, de la parohia Blașcovici, din protopopiatul Timișoara I;
- A primit pe preotul paroh Iulian Mateș, de la parohia Cernăteaz, din protopopiatul Timișoara II.

8 noiembrie

- A efectuat vizite pastorale în eparhie.

9 noiembrie

- A primit pe domnul ing. dr. Ilie Vlaicu, directorul societății Aquatim, din Timișoara;
- A primit pe domnul Coriolan Garboni, directorul Filarmonicii de Stat Banatul, din Timișoara;
- A primit pe părintele conf. univ. dr. Nicolae Morar, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Timișoara;
- A primit pe protosinghelul Matei Buliga, starețul mănăstirii "Sf. Cuv. Paraschieva" Dobrești.

12 noiembrie

- A participat la Mănăstirea Timișeni – Șag, la Simpozionul Național cu tema: „Anul centenar al Marii Uniri. Considerații istorice și teologice”, organizat de Facultatea de Litere, Istorie și Teologie din cadrul Universității de Vest din Timișoara, cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la înfăptuirea Marii Uniri.

13 noiembrie

- A prezidat ședința Permanenței Consiliului Eparhial.

14 noiembrie

- A fost felicitat la reședința mitropolitană cu ocazia zilei de naștere de către autoritățile locale și județene, clerici și credincioși ai eparhiei noastre.

15 noiembrie

- A primit pe domnul Coriolan Garboni, directorul Filarmonicii Banatul din Timișoara, dimpreună cu domnul Mihai Sandu, consilier local la Consiliul Local Timișoara ;

- A primit pe domnul Victor Hotean, primarul comunei Giera, dimpreună cu preotul paroh Gheorghe Danciu, de la parohia Toager, din protopopiatul Deta ;

- A primit pe domnul doctor Mircea Ciorcan, din Timișoara.

19 noiembrie

- A susținut conferința cu tema "Lungul drum spre Unire", la Casa de Cultură din Beiuș, jud. Oradea.

21 noiembrie

- A participat la Sfânta Liturghie la parohia Sănandrei Colonie, din protopopiatul Timișoara I și a binecuvântat lucrările de la paraclisul de iarnă al bisericii.

24 noiembrie

- A participat la prima slujbă din Catedrala Națională de la București, alături de Preafericitul Patriarh Daniel și alți ierarhi ai Sfântului Sinod, cu prilejul pomenirii eroilor neamului românesc, hramul principal al Catedralei.

25 noiembrie

- A coliturghisit la prima Sfântă Liturghie oficiată la Catedrala Națională din București, de către Sanctitatea Sa, Bartolomeu, Patriarhul Ecumenic de Constantinopol și Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, alături de toți membrii ierarhi ai Sfântului Sinod.

27 noiembrie

- A primit pe domnul ec. Nicu Avram, directorul Poștei Române – filiala Timiș.

- A primit pe preotul paroh Daniel Otescu, de la parohia Belinț, din protopopiatul Lugoj.

- A primit pe doamna arhitect Diana Belci, conf. univ. dr. la Facultatea de Arhitectură și Urbanism din Timișoara, managerul proiectului "Ambulanța pentru monumente" ce vizează bisericile de lemn din județul Timiș, dimpreună cu domnul ing. Dan Țicle, din Timișoara - diriginte de șantier.

- A primit pe preotul paroh Andrei Chiriliuc, de la parohia Babșa, din protopopiatul Lugoj.

- A participat la prezentarea volumului "Deliberatio Gerardi Moresenae ecclesiae episcopi supra hymnum trium puerorum Ad Isingrimum liberalem", manifestare inițiată de Dioceza catolică de Timișoara și desfășurată la Casa "Adam Müller Guttenbrunn", din Timișoara.

28 noiembrie

- A primit pe preotul paroh Eugen Murgu, de la parohia Timișoara Zona Soarelui, din protopopiatul Timișoara II ;

- A primit pe domnul inginer Ioan Bohancanu, primarul localității Beba Veche, jud. Timiș .

30 noiembrie

- A slujit Sfânta Liturghie la Catedrala Națională din București, alături de Preafericirea Sa, Teofil al III-lea, Patriarhul Ierusalimului și a întregii Palestine, respectiv Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, dimpreună cu alți ierarhi, membri ai Sfântului Sinod.

A consemnat preot MARIUS SFERCOCI